

Közzététel
időpontja és a
No. 224718/924

10. Telefon: 8-
Havonta 110, r
Évve 600, egész
Évvel: Havonta
telvére 12, egészve 20 dollár. Hír-
detések díjazás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bányai zsi-
dóság egyetlen politikai napilapja.
Cikkeink utánaomlását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Di Ramasetter Róbert

Diszter 2. I. e.

BUDAPEST

UJ KELET

ESZDŐPOLITIKAI NAPILAP

Értesítések
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Márton
Ernő. Felelős szerkesztő: János
Ferenc. Bencsuti szerkesztő: Hód-
szegi Ernő. Strada Cobălcescu 62.
Péntek, 1936. szeptember 25.
5696. EV. TISRI 9. XIX. EVF.
223. SZAM

VILAG TUKRÁ

Európa legrégebbi népeinek szabadság-szerelete

Johannes Huber a baszk nép kitünő ismerője érdekes adatokat mond el arról a népről, amelynek földjén most a véres spanyol polgárháború folyik. Szerinte a baszk nép egész ujkori története belesűrítendő ebbe az egyetlen baszk jelmondatba: Jaun-koikua Eta Lagizara, ami annyit jelent: Isten és a régi törvény. Gipuskoa, Araba, Viscaya, Naparos, Lapurdi, Be-Naparoa és Zuberoa környékén, az az a hét baszk tartományban ettől a mondástól hangosak a hegyek és a völgyek. És még egy másiktól, amely azt kiáltja, hogy: Eljen a baszk szabadság! Különös dolog, hogy a mélyen vallásos baszk nép egyrésze a kormánycsapatok pártján van, pedig ez egyedül azért történik így, mert a nemzeti csapatok még eddig nem ismerték el a baszk tartományok különállását, míg a vörös madridi kormány csatlékel a szabadságot ígérte ennek a népnek.

Európa figyelmé most újra a baszkok felé fordul, akik eddig csak nemzeti viselkedést, a híres baszk sapkát adták át a többi európai népeknek, különben rejtélyes magányban és hallgatóságban élnek a Pyrenneusok keleti és nyugati lejtőin. A baszk nép az egyetlen Európában, amelynek hovatartozását a nyelvtudomány eddig nem tudta pontosan kideríteni. A baszkok Európa legrégebbi népeinek nevével dicsekedhetnek s talán az elsüllyedt Atlantisz-sziget Európában rekedt nép maradványai. A baszkok nagyobbik része, mégpedig négy tartomány, Spanyolországban él, három tartomány pedig Franciaországban. A francia tartományokat mi inkább Labour, Alsó-Navarra és La Soul néven ismerjük. Ma csak másfélmilliónyi baszk él ezen a földön, sokan kivándoroltak a délamerikai La Plata államokba, de mégis 189 baszk jut egy négyzetkilométernyi területre az európai óshazában.

A nyelvtudósok csak abban egyeznek meg, hogy a baszk nép Európa legrégebbi néptörzse. A baszkok eredetét egyesek az ázsiai Ibériába teszik, mások uralattáji, tehát a magyarral rokon eredetű tulajdonitanak nekik, vagy az etruszok kihalt törzseivel hozzák őket kapcsolatba. Az, hogy az Atlantisz sziget lakóinak utódjait vélik bennük felfedezni, persze csak feltevés, mert pontos adatot senki sem tud sem rólok, sem az Atlantiszról. Agglutináló nyelvük miatt sorolja sok tudós őket az uralattaji népek csoportjába, de vannak olyan tudósok is, akik szerint nyelvük a berber nyelvhez hasonlít a legjobban. A baszk nyelv rendkívül nehéz. Igeragozása rendkívül bonyolult, amennyiben egyedül lenni és birtokolni igének 1045 formája van a jelen idő indikatívusában.

Bármily régi néptől származnak is azonban a baszkok, degeneráltaknak nem lehet őket mondani, sőt Európa legvittebb és legbátrabb népéhez tartoznak. Augustus császár sokat harcolt velük, de sohasem bírta őket egészen legyőzni. Az arabok maguk alá gyűrték Spanyolországot, de a baszkokon nem tudtak erőt venni. Mikor Nagy Károly Spanyolországból hazavezényelte hadait, a baszkok a roncvallási völgyben megtámadták csapatait és kárpótolták magukat a szálmányolt felszerelésekkel mindazokért a károkért, amelyeket nekik a földjükön átvonuló frankok okoztak. A nehéz fegyverzetű frankoktól összes málháikat elrabolták és számtalan frank hagyta életét a csataterén. Itt és nem az arabok csapásaitól halt meg gróf Roland a hő is, akinek alakja körül később egész mondakör keletkezett.

Ujabbán megint igen erősen mozgolódnak a baszkok. Szabadságszeretetükben

Titulescu a javulás útján

Dr. Lupu szerint csak isteni csoda mentette meg az életnek a volt külügyminisztert

Bucuresti, szeptember 24. (Az Uj Kelet tud.) Titulescu állapotában kedden este váratlanul kedvező fordulat állott be. A vér ujjáélesztésére irányuló kétségbeesett kísérletek átmenetileg siker koronázta: a beteg vértessége rohamos csökkenése megállt és ha a vér belső egyensúlya még nem is állott helyre, a vértessék további pusztulásának megakadályozását az orvosok biztató jelnek tekintik, amely most már reményt ad arra, hogy Titulescu, akinek életéről orvosai lemondottak, mégis fel fog épülni. Az orvosok nem annyira a vér rohamos gyengülése nyugtalanította, mint inkább az hogy ebben az állapotban Titulescu szervezete a megfelelő ellenálló képességgel rendelkezik-e ahhoz, hogy elviselje a vér regenerálási törekvéseivel járó megpróbáltatásokat. A jelek szerint a volt külügyminiszter organizmusa kiállotta a próbát. Egészségének helyreállításáról természetesen még távolról sem lehet beszélni, legfeljebb annyit mondható ma, hogy Titulescu állapota a javulás útjára lépett és amennyiben újabb komplikációk nem következnek be, úgy két-három hét el fog telni, amíg a lábadozás bekövetkezik.

A külföldi sajtóban változatlanul a legkülönbözőbb verziók keringenek Titulescu betegségének okát illetően. Egyes magyar lapokban például az a hír látott napvilágot, hogy Titulescu öngyilkosságot kísérelt meg. A Dimineata energikusan cáfolja ezt a verziót és Titulescu súlyos állapotára való tekintettel tapintatlannak tartja, hogy ilyen híresztelésekkel vegyék körül a szenvedő politikust. A lap Saint Moritzba kiküldött tudósítója szerint Titulescu állapotának javulása valóságos felüdítő hatást gyakorolt a villa lakóira: mindazokra, akik a volt külügyminiszter közvetlen környezetét alkotják, derűs arcra járnak a villában és az orvosok tekintete is az elmúlt napok nyomottsága után bizakodást árul el.

Saint Moritz, szeptember 24. Szerdán éjjel fél 12 órakor másfél óráig tartó konzilium után Titulescu kezelő orvosai: Landowszki, Rohr és Ciuca professzorok, valamint dr. Brustlein a következő orvosi bullettint írták alá: A vér regenerálási folyamata fejlődést mutat a beteg általános állapota kielégítő.

Bucuresti, szeptember 24. A Capitala című lap ma reggel 9 órakor kapott távirata szerint Titulescu az éjjel hosszan és olyan jól aludt, mint betegségének kezdete óta egyszer sem.

A Tempo szerint Titulescu állapota kielégítő. A vörös vértessék száma állandóan növekszik és a hemoglobinn 34 százalékra 41-re emelkedett.

kormány mellett kellene felemelnie szavát. Mert hiszen nyilvánvaló, hogy a madridi kormány állítólagos szélsőbalra való toldásának is sokkal inkább a felkelők az okai, mint a spanyol néppárt, mint a megtámadott, törvényes, a szavazatok abszolút többségével hatalomra hívott madridi kormány.

A felkelők a spanyol demokráciát, a népfelség és népkarant principiumát támadták hátba fegyverrel s valóban csak hiúlyéktől és gyávaktól lehetett volna azt várni, hogy ne védekezzenek, mikor az életükről és meggyőződésükről volt szó.

Ha a spanyol néppárt balra, sőt szélsőbalra toldott (amit egyébként csak a fasiszták és reakcionáriusok állítanak), úgy ezt éppen a zündülők magatartása idézte elő, a felkelők támadásának volt a következménye.

Egyébként, ha igaz is volna a madridi kormány balratolódásának híre, ennek elsősorban

Goga beszélt

A Dreptatea bámulatos türelmével számolja a napokat azóta, hogy az ismert Goga-tervezetű Hitler lapjában megcsontkivá látott napvilágot.

Tízennégy nap telt el azóta. A „ciuceai néma” azonban a Dreptatea szerint folytatja a hallgatási sztrájkot s nem hajlandó felvilágosítani a közvéleményt arról: miért törölte Hitler lapja Goga nyilatkozatából azt a passzust, amely Románia határainak német részről való biztosításáról beszélt.

Goga azonban megszólalt időközben.

A kért felvilágosításokat ugyan nem adta meg, de annál nyiltabban és annál bátrabban szidalmazta és támadta a romániai zsidóságot.

Egy mehedintimegyei falu parasztjainak szónokolt a ciuceai bárd.

Olyasmint mondott, hogy a zsidó terjesztik az országban a bolsevizmust és a kommunizmust, mint egykor terjesztették a kiütéses tifuszt. A cuzisták még akarják tisztítani az országot ezektől

A hasonlat, amellyel Goga megtisztelt benünket, kétségtelenül plasztikus, sőt költői. Az ország nyilvánvalóan hálás Gogának a csodálatos költői-szónoki alkotásokért és a Dreptatea is megelégedetten vehető tudomásul, hogy Goga nem hallgat többé, hogy Goga beszél.

A nemzeti parasztpárt lapja azonban javíthatatlan.

És a mehedintimegyei beszéd után is kellemetlen következtetésekkel kérdi még mindig, miért nem jelent meg a Völkische Beobachterben Gogának az a kijelentése, mely szerint komoly német politikuskok természetesen találják Románia határainak garantálását.

Vagy a német politikuskok nem tettek ilyen kijelentést Goga előtt és akkor a költő... hogy is mondják csak, nem mondott igazat, vagy pedig tettek hasonló célzásokat, de jó-nak látják letagadni a nagy nyilvánosság számára.

Igy ír a Dreptatea és magyarázatot kér Gogától.

A költő válaszképpen kiebrudalja az ország- ből a zsidókat.

Ez ugyan még mindig nem magyarázza meg a történeteket, de az elintézésnek kétség- telenül egyik igen elegáns, emberséges és igazságos módja.

Salazar nyilatkozata

Portugália diktátora, Salazar miniszter-elnök, aki egyébként igen kiváló matematika-professzor, nyilatkozott a spanyolországi polgárháborúról.

A diktátor nyilatkozatában igyekszik megőrizni a matematika-professzorok higgadtságát, de e higgadtság mögül mégis félreért- hetetlen módon ütközik ki a jobboldali diktátorok szövevényes elfogultsága a demokrácia és a baloldali eszméramlatok ellen.

Eppén ezért Salazar nyilatkozata nélkülölzi a matematikusok logikájának híres precizitá- sát s nyilatkozatában inkább a demagógia, mint a helytálló érvek útjára siklik. Azt mondja Salazar miniszterelnök, hogy igaz ugyan, hogy a spanyol polgárháború elején a zündülők katonák a demokratikus Spanyol- ország kormányja ellen indították meg a ro- hamot, de ma már a harc a kommunizták és az anarchisták ellen irányul s éppén ezért egészen más jellege van, mint a harc elején.

Salazar nyilatkozatának ez a része ugy hangzik, mintha a portugál miniszterelnök másként vélekedett volna a felkelők harcáról a polgárháború elején és másképp vélekedik most, a harc legelvadultabb fázisában.

Vagyis az elején esetleg nem értett egyet a zündülőkkel, de ma már százszázalékosan egyetért.

Kár, hogy mingyárt a polgárháború elején nem nyilatkozott a spanyol helyzetéről Salazar, illetőleg talán éppén az a szerencsése, hogy ezt elmulasztotta.

Mert több mint valószínű, hogy akkor is éppolyan elítélőleg nyilatkozott volna a demokratikus madridi kormányról, mint most, amikor — szerinte — ez a kormány már nem a demokráciáért, hanem a kommunizmusért harcol.

Ha ez az állítás nem állaná meg a helyét, úgy Salazarnek a zündülők ellen és a madridi

használtak. Végül a...
...szavonultak. A kor-
...irányában halad-
...felkelőket.
...zündülők tengerallat-

(Rador). A nemze-
...hírt, hogy a toledoi
...zündülők továbbra is

nterai rádióállomás,
...ben van, jelenti: A
...alattjáró személyzetét
...miatt fogják bíróság
...rádió szerint a nem-
...és Vergerat Guipuz-
...ova tartományban pe-
...ségeit foglalták el. A
...zetiek szintén előnyo-

23. (Rador). A rádió
...helyiség elfoglalása
...80 kormánypártit
...körzetben a kormány
...tették. Yague ezredes
...San Martin Deval
...erót Asturia tartó-
...apátok 500 embert
...megecsérik, hogy
...ak Companys ellen.
...zadt a helyőrség.
...meg Uruguay diplo-
...ának híret

23. (Rador). Hivatalos
...néve, hogy az uru-
...rozta volna a madridi
...máncial kapcsolatának
...kadó körök azt állít-
...gyetlen kormány sem
...szándékának, hogy kö-

be fogják mutatni a
...ngedélyezett szupra-
...folyamán kiutalt
...ását is. A jelen hatá-
...n lép életbe. Dr. Pop

az abesszin
Népszövetség
zakán

ünk folytatása)

ol vadászaton vett
...budapesti német kö-
...inert Neurath tiszte-
...gyar kormány több
...mok vett részt.

23. (Rador). A pá-
...eményen van, hogy a
...afi játszmat, de csak
...sien sajnálja, hogy
...ak, amely hátráltatni
...tal való kibékülési po-
...volmaradása Genfből
...ni a locarnói értekez-
...t is.

23. Az igazolási bizott-
...szab az abesszin kül-
...jelentés konkluzió-
...ja, hogy az abesszin
...hivatalos helyről tör-
...késébebe vonták,
...etségi közigyűlés ül-

berint az igazolási bi-
...zást akarta javasolni.
...gáció továbbra is ve-
...vetség közgyűlésén
...ök összes jogával, a
...óság itélethezatalái-
...nem is tesz említést
...ról.

23. (Rador.) Meg-
...híradást, amely sze-
...portugál külügyi
...reményt nyújt arra,
...vidészen felveszi az
...spanyol benemavaikozá-
...kellenére Portugália
...s választ.

URAT

odái mennek, hogy bár Európa legkatolikusabb népének tekinthetők és sehol anyai papot és szerzetest nem látni, mint éppen közöttük, a baszk nép egyik része még is a vörösökhez állt a polgárháboruban, Navarra tartomány kivételével, mert elutasított minden szövetséget az egyházellenes madridi kormányzattal. Navarra tartomány példájának számtalan követője van. A baszkok szélső nacionalista csoportja azonban mégis a vörösök oldalára állott, nem mintha osztotta volna a bolsevista eszméket, hanem az autonómia ked-

véért. Irumból a vörösökkel együtt sok szeparatista baszk is Franciaországba szökött. Ezek most átközzik a madridi szövetséget, hisz ők csak hazájuk szabadságáért akartak küzdeni. Azonban később ismerték fel tévedésüket. Valószínűleg folytatni fogják azonban ezek a baszk emigránsok agitációjukat Franciaországban is az összes baszkok önálló államán való egyesítésére és mivel három tartományt éppen Franciaország spanyolországi határára terül el, a maroknyi baszk nép szabadságharca még sok komplikációt okozhat.

A maramuresi zsidó nyomor nyomában

Egy maramuresi zsidó falu élete reggeltől-estig

Moiseiu, szeptember 24. A Bors és Moiseiu közötti országúton, túl a fűrészen, ahol egyre szűkebb a völgy és a Pietrosz festői panorámája elalítja a lélegzetet, letelepedtünk az árok partján. A szociográfiai alany, fátát, batusz zsidó, cigarettát sodor, rágyujt és gyanusan, arpkát hunyorgatva figyelt köztedésünket. Jiddisül szólunk hozzá, de hiába, a maramarosi ember nagyon bizalmatlan. Nehezen és szaggatottan indul közöttünk a beszélgetés. Majdnem tíz percbe tel, amíg megtudtuk, hogy ez a fátát, zomorú zsidó az „Első Romániai Cicsz”, Kafán-öv- és Jármilke-gyár” tulajdonosa, munkása és házalója.

Szakértői vélemény a hanyatló cicsz-iparról...

Amikor az Uj Kelet nevének kiejtjük, bántunk mosolyog. Tehát se fiskus, se detektiv... Micsoda megkönnyebbülés. Szemrehányást tesz magának, hogy miért is nem volt ő olyan leleményes, hogy magától is rájöjjön erre. Teljes bizalmáról akar biztosítani, ezért lehevredik a fübe, félkönyvekkel megtámasztja a fejét és úgy beszél.

Mojse Einhornnak hívják, borsai lakos, felesége és 5 gyermeke van. Ő csinálja a cicsz, felesége és gyermekei a kaftán-övek és a jármilke-t (kicsi sapka, amit a chaszid zsidó kalapja alatt visel.) A tűznél elégett a berendezése, azóta csak kinlódik.

Hogy mondjon valamit a cicsz-gyártásról? Szívesen megteszi. Négy gyár van az országban, mind a négy Maramarosban, innen látják el cicszszal egész Romániát. Sajnos, a gyárak nagyon primitívek, mert egy rendezettség komoly tőke kell, az ilyesmi legalább 30 ezer lejt igényel.

Magas, szikár, okos zsidó a borsai cicszgyáros, miközben beszél, igyekszik szigorúan a tárgy mellett maradni. Nagyon hanyatlott a cicsz-ipar — mondja szomorúan. Hol van a boldog békeidő, amikor minden rendezettségben szűkebb volt cicszre? Ez a cikk manapság szinte luxuszsamba megy, még az is kevesebbet vásárol, aki egyébként ragaszkodik hozzá. Pedig mennyi baj van vele, amíg elkészül. Előbb mossák a gyapjút, azután zsidó asszonyok szövik, majd kénnel és más anyagokkal mesterségesen preparálják, hogy az összesodort szálnak tartása legyen.

Hogy mi adja meg a szálnak tartását? Gyári titok — mondja Mojse Einhorn jelentőségeltelen. Hangjából kiérződik: ez a titok a birtokban van, ezt nem fogom elárulni. Az az érzésünk, hogy az apró részletek iránti érdeklődés gyanússá teszi az embert. Mit lehet manapság tudni...

Majse Einhorn megoldja batuszját, cicszcsomók, bársony sapkák és selyem-övek hullanak ki belőle. Szép sorjában elhelyezi őket a föben. A batusz aljában vannak a könyvek, csupa tchine, cenerene, sziderl, máchzer, bencserl és kimpetteleve. Magyarázza az árakat és a minőséget, beszél a romániai héber könyvgyártásról, kollegjájáról, a moiseiu-i pergament-gyárosról, akiknek jól megy, mert komoly megrendeléseket kap a lelkiükre köti, hogy a cikkben jegezzük azt is meg, miszerint a cég, már mint az ő üzeme M. Langszner néven megy. Ugyanis az történt, hogy a sógora 90 ezer lejjel megkárosította, ő besz-din elé citalta, de a sógor csak nem akart jönni. Akkor... no, de ez nem fontos. Az uton feltűnik két szézengető zsidó, munkából jönnek, az erdőből. Az első romániai cicsz-gyáros felségifi háztáskunkat, bucsut veszünk tőle és a szézengető zsidók társaságában nekivágunk Moiseiunak.

Lovagias férj Moiseiuban...

Moiseiu a Visó-patak jobbpartján fekszik. A házak közvetlenül a partra vannak építve, oda öntik egész éven át a szemetet, amit

a víz szokott elmosni. Ha nagy esőzés van, megárad a patak és elmos néhány házat is. A faluban ilyenkor nagy a nyugtalanság. A víz szétszedi az összetakólt nyergendákat, nehényt sikerül kimenteni, a többi a víz hozza fentről s pár héten belül ugyanarra a helyre, közvetlenül a parton visszaépítik a házat, mely nyugodtan áll ott az újabb áradásig. A moiseiu-iak nyilván azért ragaszkodnak olyan göröcsösen a parthoz, mert az ablakon keresztül vízbe lehet hajítani a szemetet...

Amikor a faluba értünk nagy volt a lármája. Tüze vagy gyilkosságra gondoltunk, a helyszínen aztán kiderült, hogy egyszerű veszekedésről van szó. A közönség, 50-60 ember körben áll, nyugodtan és fegyelmetlenül, senki sem szól bele, hagyják, hogy a felek intézzék el egymást.

Ugy volt, hogy Tajve a suszter felesége megrágalmazta Dávid Hers Máleket, a talmud tóra pénzek inkasszánsának fiát. A fiu nem volt szombat délután a „perék”-nél, mire az apja megfeddte, mondván, hogy biztosan a szénapadlason volt. Tajve a suszter felesége, aki hallotta az apa szavait, pletykát csinált és úgy adta tovább a dolgot, hogy „biztosan volt valakivel a szénapadlason”. A sértett 19 éves moiseiu aranyfű teleszájjal ordít: „Inkább seperd ki a házad,

Nyolcvannégy zsidó „köztisztviselő...”

Egy intelligens arcú fiatal ember, aki Jakabovits Bernát néven mutatkozott be, azt ajánlotta, hogy menjünk a postára. Ilyenkor, csütörtök délután ez nagy attrakció az idegen számára.

Jakabovits Bernát elmondja, hogy ő a nemzeti parasztpárt moiseiu szervezetének a titkára, valamikor a községhezán dolgozott, de kitétek állásából. Ő az egyetlen intellektuális munkanélküli a fauban.

A posta előtt óriási tömeg verődött össze. Asszonyok és gyermekek, koldusok hozzátartozói, várják a pénzesutalványokat. Kicséröm megjegyzi: ezek a zsidó „köztisztviselők”. 84 család él koldulásból, a moiseiu zsidóság 46 százaléka. A koldulás itt nem szegény többé. Az emberek azonban tapintatosak, ha snorerről van szó, azt mondják „er gájt af der veit” (a világot járja) a gyonyolódók pedig azt mondják „er gájt iberkik di meziesz” (Mezuzál revidálásával foglalkozik). A moiseiu koldusok egyszerű, szimpla snorrerrel, kinyújtják a kezüket és kérik egy „medove”-t, alig 2-3 akad, aki annyira vitte, hogy könyvvvel koldul bizonyos jótékony célra.

84 zsidó asszony és néhány száz gyermek áll a postahivatal előtt rongyosan és piszkosan és várja a pénzesutalványt, a 100-200 lejt, amit a családfenntartó egy hét leforgása alatt összekoldult. Idevetődő idegen számára, mondják, látványosság az a jelenet, amikor a hozzátartozók átveszik a koldusgarasokat.

legyen gondod a gyermekeid tisztántartására, a kicsi most is tele van ótvárral, ne rágalmaz meg egy fiatal embert, aki meg akar nősiülni, te büdös medvenöstyény, mert bizonyisten kivájom a szemed és elviszem a rabbiohoz, hogy átnézze...” Tajve a suszter áll a felesége mellett és hizik a lelke. Végre akadt valaki, aki megmondja a feleségének a véleményét. A férj arca sugárzik az örömtől, dehogyan is avatkozna ő bele a dolgba...

A gyermekáldás rekordja

Moiseiunak az a jellegzetessége, hogy az összes maramarosi falvak közül itt van a legtöbb gyermek. 8-10 gyermek van minden családnál. A legtöbb házban 3-4 család lakik s az árok előtt 30-40 gyermek ácsorog. Gyermekfilmhez, ahol tömegjelenetet kell rendezni, félóra alatt ezer statisztát lehet itt összeállítani.

A falu innenső végén, egy kovácsmühely előtt kisebb csoport beszélget. A szakállas kovács is ott van közöttük, ugylátszik nincs dolga. Megbeszéli a falu és az ország ügyeit, a palesztinai eseményeket, a rabbik csodáit, istent és az időjárást. Amikor leülünk a padra, odajön a csoport leghatalmasabb tagja, egy széles, jól megtermett zsidó és készséggel ad információkat. Az ő adataival kezdjük: Herstik Aron, 50 éves, 8 gyermek közül négy van életben, az egyik angolköros. 30 éve nős, esküvő után volt egy kis boltja. A háború előtt Amerikába akart menni, de „sajnos, maramarosi zsidó nehezen bír elszakadni a falujától. Az első kérdés, amit ilyenkor feltesz, hogy van-e mikve azon a helyen, meg talmud-tóra, meg kóser hus”. 32 hold földje van, amit felesbe ad a román parasztnak. Kényszerből teszi, más-képpen semmi haszna nem volna belőle, mert még mielőtt beírja a termés, ellopják. Hogy próbált-e már valamit csinálni? Hogyne. Félévig volt egy csodarábbi titkára, valahol Moldovában, de nem birta. Tudja, mi volt a baj? — kérdi. Én láttam, hogy az a rabbi nem őszinte ember. Póztolt, komédiás volt, 13 sarku strájmilival a fején. Nem birtam nézni, hogyan él mások szerencsétlenségéből és nyomorából, hogyan biztatja hamis reményekkel az embereket. S a legnagyobb baj az volt, hogy az embernek nem volt hol megebédnie, mert egész Moldovában nincs egy megbízható sakter...

Gondolkoztunk azon, hogy nézzük-e végig a nagy attrakciót. Nem néztük végig.

Vita a leányegylet megtakarított penze körül

Felkerestük Kind Jenőt, a moiseiu hitközség elnökét. Csak az elnök feleségét találjuk otthon. Az elnök felesége nagyszerű asszony, az ő kezében futnak össze a jótékonyági akciók szála. Elmondja, hogy még a múlt század nyolcvanas éveiben alakult meg „Béth Jakob” névvel a moiseiu nőegylet, mely egy félvív századon keresztül istápoita a község nincstelenjeit. 1928-ban még 20 ezer lejt volt a nőegylet évi bevétele, azóta fokozatos esés állott be, úgy, hogy az elmúlt évben már csak 4494 lejt bevétel volt. A nőegylet — mondja Kindné — válságban van. A jövedelem egyre csökken, a szükséglet pedig egyre nagyobb. Belenézünk a moiseiu nőegylet könyvébe, a kiadás rovatban ilyen tételek szerepelnek: „szegények támogatása”, „betegek”, „tej és csukamájolaj”, „orvos és recept”. Megtudjuk, hogy a moiseiu zsidóságnak más jótékonyági intézményei is vannak. Van egy szegény beteget támogató egyesület és egy szegény lányokat kiházasító társaság. Volt egy leányegylet is, de az Aguda leánycsoportja miatt néhány év óta inaktív. A leányegyletnek volt egy kevés megtakarított pénze — meséli Kindné — s vita támadt akörül, hogy mi történjen ezzel az összeggel. Nem tudták, ve-

Az ORVOS mondja: Aki egészségét kellemes és a legmegbízhatóbb módon akarja megővni, az a legerélyesebben csak valódi

gyenek-e cipőt szegény gyermekek számára, vagy szerezznek be ezen az összegen egy baldachint. (Ami igaz — igaz, botrány volt, hogy egy ilyen régi, nagy hitközségnek ne legyen chipe-je, hanem egy lepedőt, ágylétrát, a legjobb esetben pedig egy talliszt kötöttek négy karóhoz és az ilyen tálalomny alatt eszkettek össze Moiseiuban a fiatalokat...) Én a cipő mellett voltam, de leszavaztak. Hát megvettük a chipe-t. Volt ugyan egy kis baj vele, mert az első a „tulodálról” hozták, de beleesett a vízbe és elázott, másikat kellett hoztatni, végre nagynehezen megkaptuk és most igazi boldogság a moiseiu chipe alatt megesküdni...

Cicszgyár, pergamentgyár, 19 éves házassaladó aranyfű, rekord a gyermekáldásban, 84 snorrer, 500 rongyos, piszkos gyerek és a nagy attrakció a posta előtt, válsággal küzdő jótékonyági intézmények s a problémák síkján: — mi történjen a leányegylet megtakarított pénzével... Ilyen képet mutat a maramarosi falu az első órák impresszió alapján készült filmkockákon.

S ettől a fátólól nem bír elszakadni a maramarosi zsidó.

Jó, vagy rossz: mindegy, az ő faluja. Ő még úgy érzi, hogy ez az ő faluja...
Schön Dezső.

Szabályrendeletek kidolgozásán munkálkodik a város

Kétszázötvenezer lejtbe kerül a városnak a városrendezési terv. Közlekedési házikészítésbe veszi a város a kéményseprést és a temetkezést.

Cluj, szeptember 24. (Az Uj Kelet tud.) Az új közigazgatási törvény kötelezi a városokat, hogy még szeptember hó végéig alakítsák át az összes érvényben lévő szabályrendeleteket még pedig úgy, hogy azok megfeleljenek a törvény előírásainak. A város időközi vezetősége meg is tette a kellő lépéseket ebben az irányban. Ezt a munkát az építési szabályrendelettel kezdték meg. A közigazgatási törvény azt is előírja, hogy a mérnöki hivatalnak felkérési és rendezési terveket kell készítenie. A rendezési tervek elkészítésével a tanács Dauidescu bucaresti mérnököt bízza meg, aki a mérnöki hivatal utmutatásai alapján készíti el a tervet. A Cluji időközi bizottság nagyon értékesnek minősítheti ezt a munkát, mert 250 ezer lejt díjazást állapított meg Dauidescu mérnöknek. Ennek a tervnek figyelembe vételével építkezhet csak ezenut Cluj városa.

A város polgárságát, de különösen a tradiciójú idősebb generációt fogja érinteni az az átdolgozott szabályrendelet, amely házikészítésbe veszi a temetkezést és ezzel megszünteti a kisvárosokban annyira megszokott díszes gyászhintókon az uccán elvonuló temetéseket. Több városban már meg is történt ez az átszervezés és a temetkezési vállalkozók legnagyobb kétségbeesésére.

Ugyancsak házikészítésbe készül venni a város a kéményseprést. A város már évek óta készül arra, hogy házikészítésbe veszi a kéményseprést. Ezt azonban anyagi okok miatt nem tudták megvalósítani, mert a városnak tekintélyes kártérítést kellett volna fizetnie a kéményseprő mestereknek. Valószínű, hogy a város talált egy modust vivendit ennek megoldására, mert közelről szó van a keresztvitelről. A két utóbbi szabályrendeletet dr. Neda a műszaki osztály főnöke dolgozta ki, aki rövid időn belül elkészül ezzel a munkával.

— Száz bolgár rendőr tanulmányutja Romániában. Bucurestiből jelentik: A Temp szerint október elején 100 bolgár rendőr érkezik Romániába, hogy az itteni nyugati mintára létesített közlekedési szabályzatokat tanulmányozza.

A Dimineata

Bucuresti, szeptember 24. Bucuresti járták végig az utca tég a rikkancsok pokát és máglyák megismétlődött u mađnap az egész a Dimineata és a kott máglyák. Véssek Bucurestiben mokban. Jobbolda madták és felgyei eláldemokrata m dászta a „Kék H környékén agyon sek”. A kormány szültséget koncer még néhány napo vikkre kitombolta huliganjai, azutan

A zavar napjai tek demokra la curestiben. Ezek zsidó- és munkás Az antiszemita tak. Az ellenkez kađ véresre verté sa napirenden vo eredményképpen tént. Néhány óra badlábrahelyezési krónika.

Junius 5-én eg munkásokból álló Grivitza néhány raktak belőlük, é demokraciá! Le ség, amely nem rendjét és nyugal dens is megzavarjuk. Letartóztatá napot, amig a re tálasulka. Ötöt Véletlenül, vagy ezt megmondani, oly nehezen lehet az események me tótt őt, a tünető akiknek nevei ki nak ebben a ren példaul Anghel a Grosz József, Ra Anna.

Valamennyien A büntető törvény 7. és 14. sz gal kérte elítélte sal. A 345. sza alatt álló felfegy sáiról” beszél. A „a fennálló alkot et célzó agitác órnagy katonai „le a fasizmus rácia” szerül felk törvénysszövegek alapján tehát fe tetés kimérését.

A védők embe tek, hogy meg mutattak arra, amely a demok járókélők inzul zott eljárás és beni bánásmód ügyvéd megkéro 30-40 letartózt eményének ad tény szomorú fi nak a törvénye ra. Az új bünt nem is szerepe amelynek alkál ség kéri. Legfel mazhatná a had vényértésért h „éljen a demo minősíthető az fésére irányuló román alkotmá épült fel és re rend fenntart hogy „le a fas

Aki meg akarja ismerni a cionista mozgalmak okait, előzményeit és vezető egyéniségeit, olvassa el SZABÓ IMRE

UJ ZSIDÓK

című, a napokban megjelenő 130 oldalas kötetét.

Moses Hess — A. D. Gordon — Herzl Tivadar — I. Trumpeldor — Rachet

érdekes, szórakoztató és tanulságos életrajza

Ifjúsági csoportok, iskolák, kultúregyletek használ több példány megrendelése esetén jelentékeny árkedvezményt kapnak. Megrendeléseket pontosan elintézz az Uj Kelet könyvosztálya Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

„Éljen a demokrácia”: tizévi fegyházbüntetés

A Dimineata-Universul háboruszkodás jellemző epilógusa

Bucuresti, szeptember 24. Ez év június elsején Bucuresti uccáin tüntető csoportok járták végig az újságáros bódékat, kitépték a rikkancsok kezéből a demokráta lapokat és máglyákat raktak belőle. Másnap megismétlődött ugyanez a jelenség. Harmadnap az egész ország területén lobogtak a Dimineata és Adeverul példányából rakott máglyák. Véres tüntetések, verekedések Bucarestben és az egyetemi centrumokban. Jobboldali fiatalok megátámadták és felgyújtották a bucuresti szociáldemokráta munkásotthont. Két nyomdást a „Kék Ház”, a cziszták otthona környékén agyonlőtték „ismeretlen tettesek”. A kormány komolyabb csendőrkészültséget koncentrált a fővárosba, várt még néhány napot, amíg szabadon és kedvükre kitombolták magukat a jobboldal hűgánjai, azután helyreállította a rendet. A zavar napjaiban az emberek nem mertek demokráta lapot a kezükbe venni Bucarestben. Ezeket az újságokat csak a zsidó- és munkásnegyedekben árusították. Az antiszemita ágensek ide is benyomultak. Az ellenkezni merészülő újságárosokat véresre verték. A járőkelők inzulitálása napirenden volt. A hatósági közbelépés eredményképpen 60—70 letartóztatás történt. Néhány óra múlva ugyanannyi szabadlábrahelyezésről számolhatott be a krónika.

Junius 5-én egy 30—40 tagból, főleg munkásokból álló csoport összevásárolt a Grivitzan néhány jobboldali lapot, máglyát raktak belőlük, és azt kiáltották: Éljen a demokrácia! Le a fasizmussal! A rendőrség, amely nem tűrheti, hogy a főváros rendjét és nyugalma legcsekélyebb incidens is megzavarja, azonnal lecsapott rájuk. Letartóztatták őket. Eltartott néhány napot, amíg a rendőrség végzett megrostatásukkal. Ötöt tartottak vissza közülük. Véletlenül, vagy másféle okból, ki tudná ezt megmondani, hiszen az utóbbi időben oly nehezen lehet pontosan megvilágítani az események mozgató okait, a visszatarított öt, a tüntetőknél azon részét képezte, akiknek nevei kissé rendezetlenül hangzanak ebben a rendre törő világban. Mint például Anghel Schorr, Seitzler Márton, Grosz József, Rabinovici Sosea és Micinic Anna.

Valamennyien a hadbíróóság elé kerültek. A büntető törvénykönyv 345. és a rendtörvény 7. és 14. szakaszára való hivatkozással kérte elítélésüket a katonai ügyész. A 345. szakasz „szervezett vezetés alatt álló felfegyverzett banda fosztogatásáról” beszél. A rendtörvény 7. szakasza „a fennálló alkotmányos rend megdöntését célzó agitációt” bünteti. Gheorghescu őrnagy katonai ügyész úgy találta, hogy a „le a fasizmussal” és az „éljen a demokrácia” szerű felkiáltások kimerítik a fenti törvényszövegek kritériumait. Ezeknek alapján tehát fejenként tizévi fegyházbüntetés kimerését kérte a vádlottakra.

A védők emberfeletti erőfeszítéseket tettek, hogy megmentsék a vádlottakat. Rámutattak arra a szembeszökő ellentétre, amely a demokráta lapok elégetésével és a járőkelők inzulitálással szemben alkalmazott eljárás és a per öt vádlottjával szembeni bánásmód között mutatkozik. Reiciu ügyvéd megkérdezte, hogy miért pontosan az öt nemromán nevű ifjút emelték ki a 30—40 letartóztatott közül és annak a véleményének adott kifejezést, hogy ez a tény szomorú fényt vet egyes hatóságokra. Az új büntető-törvénykönyvben már nem is szerepel a 354. szakasz szövege, amelynek alkalmazását a katonai ügyész kérte. Legfeljebb a 332. szakasz alkalmazhatná a hadbíróóság, amely azonos törvénytértésért hathavi fogházat ír elő. Az „éljen a demokrácia” kifejezés nehezen minősíthető az alkotmányos rend megdöntésére irányuló akcióra, hiszen a fennálló román alkotmány demokratikus elveken épült fel és rendelkezései a demokratikus rend fenntartását célozzák. Azt kiáltani, hogy „le a fasizmussal” ugyancsak nehe-

zen minősíthető büncselekménynek, hiszen a fasizmus egy a román alkotmány alapelveivel ellentétes rendszert képez.

Egy másik védő az iránt érdeklődött, hogy mi történt azokkal a jobboldali elemekkel, akik újságáros-bódékat fosztogattak és lapokat égettek, járőkelőket bántalmaztak és két embert megöltek, — mint-hogy nincs tudomása arról, mintha ezek közül akár egy is természetes bírái elé került volna. Azt is igyekezett kiemelni a védelem, hogy a grivitai ellenütközés halvány reakciója volt csupán annak, ami napokon keresztül a demokráta lapok ellen dühöngött a fővárosban.

A hadbíróóság rövid tanácskozás után valamennyi vádlottat a legsúlyosabb büntetéssel, tizévi fegyházzal sújtotta.

Az egyik vádlott Schorr Anghel a bucuresti műegyetem másodéves hallgatója. Öccse lelkes cionista. Ő maga sohasem po-

litizált és kifogásolta öccsének a közügyekben való részvételét. Rendkívül tehetséges matematikus, csendes, könyveket bujó, 20 éves fiatalember, aki leckeadásból szerezte meg magának azt, ami tanulmányai folytatásához szükséges volt. Midőn az ítéletet kihirdették, mély sóhaj tört fel melléből, majd magába roskadva suttogta:

— Ur isten... az anyám... harminc éves leszek, mire kikerülök...

Az Universul és a Porunca Vremii vezércikkben méltatták a hivatásuk magaslatán álló hadbírók tevékenységét.

A Minoaurului uccában szerény, tisztá lakásban négy agyongyötört ember ül a lakásban. Az anya hisztérikusan zokog, sírása egy pillanatra sem szűnik meg.

— Elrabolták a fiamat, az egyetlen kincsemet... Hát ez lehetséges?

Az apa, szegény, összetört ember, csendesen, sírva mondja:

— Soha nem politizált. Nem tudjuk, hogyan keveredett a tüntetők közé, hiszen oly visszahúzódó, hallgatag gyermek volt. El se tudom képzelni egy ordító tömegben.

A két kisebbik fiu dermedten néz maga elé. A bátyukra gondolnak, aki egy jila-kazamatában várja, hogy elteljék a tiz esztendő.

Dr. Bernhard-Cohn berlini rabbi a Gestapo foglya

Imaházában tartóztatták le másodszor a neves zsidó tudóst

Berlin, szeptember 24. Dr. Emil Bernhard-Cohn berlini rabbi, az ismert zsidó tudóst és író, vasárnap reggel templomának tanulószobájában letartóztatta a Gestapo. A letartóztatást nem indokolták meg és a rabbi ilyen módon történt elhurcolása mély megdöbbenést

váltott ki a berlini zsidóság körében. Dr. Bernhard-Cohnt egyszer már — 1935 decemberében — őrizetbe vette a Gestapo. Prédikáció közben tartóztatták le akkor és néhány hétig ült fogságban. Két hónapra rá került bíróság elé és felmentették.

Ibn Saud elutasította a palesztinai arab vezetők kívánságait

Fauzi Bey, az arab terroristák vezére, kileentette, hogy csak erőszak útján tudnak az arabok engedelmeket kicsikarni Angliától. Szíriában és Irakban is szervezkednek az arab terroristák

Jeruzsálem, szeptember 23. A palesztinai kormány kommunikét tett közzé, melyben meghatározza az angol királyi vizsgálóbizottság feladatait. A kormány felszólítja mindazokat, akik kihallgatáson akarnek megjelenni a bizottság előtt, hogy rövid összefoglalásban előzetesen terjesszék elő mondanivalóikat. A bizottság vizsgálata három pontra fog kiterjedni: 1. a zavarosságok mélyebb okainak megállapítására; 2. a mandátum végrehajtásának módjára a zsidókkal és az arabokkal szemben; 3. annak megállapítására, hogy a mandátum helyes értelmezése mellett van-e okuk a zsidóknak és az araboknak jogos panaszkokra a mandátum végrehajtásának módját illetően.

A fenti nyilatkozat arra mutat, hogy a kormány rövidesen utnak indítja a bizottságot. A Sunday Observer című lapban Garstang professzor, az ismert arab-barát is ama reményének ad kifejezést, hogy a királyi bizottság rövidesen meg fogja kezdeni munkáját. Az arab-barát angol politikus garanciákat követel arra nézve, hogy a királyi bizottság ajánlásait végre is fogják hajtani és nem jutnak azok a régebbi bizottságok előterjesztéseinek sorsára. Szerinte csak ily módon lehet tartós békét teremteni Palesztinában. Őva inti a kormányt olyan politikától, amely a zsidókat újabb reményekkel táplálja és az arabokat újabb ígéretekkel téveszti meg.

Ibn Saud elutasító válasza

London, szeptember 24. A Daily Herald jeruzsálemi tudósítója jelenti: Az arab vezetők kijelentették, hogy az arab mozgalomnak azon része, mely erőszakos eszközökkel folyomodik, nem áll ellenőrzésük alatt és befolyásukon kívül áll. A vezetők kijelentették, hogy nem tudják és nem is akarják elvetni ezt a mozgalmat.

Ugyancsak a Daily Herald közli, hogy a palesztinai arab vezetők küldöttséget me-

AZ ORVOS TANÁCSA

„Ne keseredjen el — mondta az orvos pacienseinek — összes hugyszervi panaszai gyorsan enyhülni fognak: fájdalmi, égései megszűnnek, a vizelet ismét tiszta és normális lesz, el fogja felejtetni a nyakas és allatomos gonococcusokat, ha a

PAGEOL-T

ezt a kitünő gyógyszert fogja használni. A Pageol meggyógyítja a gonorrhéát, cisztitist, megszünteti a folyást, tehermentesíti a prostatát és megelőz mindennemű komplikációt.

Kapható: gyógyszerárakban és drogériákban

gadott Fauzi Bey, aki inkább angol, vagy francia, mint arab benyomását tette rá. A következőket mondotta:

— Csak erőszakkal tudunk ígéreteket kisajtolni az angolokból. A tárgyalások hasztalanok. Az én üzenetem a palesztinai araboknak így hangzik: „Ne engedjétek követeléseitekből, utasítsatok el minden kompromisszumot — csak így lesz hajlandó Nagy-Britannia követeléseiteket kielégíteni.”

Fauzi Bey ezután elmondotta, hogy a Palesztinával szomszédos arab országokban önkéntes csapatokat állítanak fel, melyek a pánarab gondolatért, elsősorban pedig Szíria és Palesztina egyesítéséért akarnak harcolni.

A szíriai és iraki terroristák

— Az én szíriai hiveim — mondotta Fauzi — külön csapatot állítottak fel. Ugyanezt tettem Irakban is. Ezek az osztagok már Palesztinában vannak, miután az irákiak 1300 kilométeres pusztai utat tettek meg. Az iráki önkéntesek nem riadtak vissza éhségtől és pusztai hőségtől és nem fognak visszairadni az angol golyóktól sem. Egyről biztosíthatom: ezek a csapatok katonai kiképzésben részesültek. Modern fegyverekkel vannak felszerelve, gépfegyverekkel, bombákkal rendelkeznek. Rövidesen arab forradalmi hadsereg alakul, ha csak lehetséges. Tekintet nélkül arra, hogy milyen erős lesz ez a hadsereg, annak ellátása nem fog nehézségeket okozni. A falvak nagymennyiségű élelmiszert ajánlottak fel. Mindannyian a mi szabadságmozgalmunk mögött állanak.”

Kish ezredes megbízatása

Kish ezredes a Jewish Agency ekzekutív-jének volt tagja, kapott megbízást arra, hogy a zsidó jisuv és a katonai hatóságok között a kapcsolatot fenntartsa. Kish ezredes, aki eddig Haifában lakott, Jeruzsálembé költözött át és átvette funkcióit.

A Haarec című héber napilap jelentése szerint a transzjordániai kormány betiltotta a Palesztinába való fegyverkivitelét. A Palesztina és Transzjordániai határ őrzését megerősítették, hogy megakadályozzák a fegyvercsempészést. Angol hadirepülőök teherautókat vettek észre a pusztán, amelyek fegyvereket és terror-csapatokat akartak Irákból Palesztinába szállítani. A gépkocsikat feltartóztatták és a fegyvereket elkobozták.

A cionista vezetők és a katonai hatóságok találkozósa

Jeruzsálem, szeptember 24. Dávid Ben Gurion, a Jewish Agency elnökét és Mose Sertokot, az Agency politikai osztályának vezetőjét dinén látta vendégül Sir Arthur Wauchope palesztinai főkörmányzó. A fogadtatáson Dill tábornok, a palesztinai haderők főparancsnoka és más magasrangú katonai személyiségek is megjelentek és hosszas tanácskozást folytattak a zsidó vezetőkkel.

— Iorga professzor felolvasása a római bizantológiai kongresszuson. Rómából jelentik: Iorga professzor a bizantológiai kongresszus tegnapi ülésén „Vidéki élet a bizantin birodalomban” címmel olvasott fel előadást, amit a hallgatóság élénk érdeklődéssel kísért és melegen megtapsolt. Előadást tartott Marinescu clujai professzor is.

egészségét kelle-
bb módon akarja
esebben csak valódi

gyermeknek számára,
zen az összesen egy
igaz, botrány volt,
egy hitközségnek ne
egy lepadót, ágyte-
en pedig egy talliszt
es az ilyen tákolmány
Moiseuban a fiatalo-
voltam, de leszavaz-
chipe-t. Volt ugyan
az elsőt a „tuloldalról”
zube és elázott, má-
végre nagynshezen
zi boldogság a moi-
küdni...

gyár, 19 éves háza-
rd a gyermekkaldá-
ngyos, piszkos gye-
a posta előtt, válság-
ági intézmények s a
ni történjen a leány-
névelés... Ilyen képet
lu az első órák im-
nt filmkockákon.
bír elszakadni a má-

egy, az ő faluja.
ez az ő faluja...
Schön Dezső.

deletek ki- munkálkodik áros

kerül a városnak a
Küzelebről házikeze-
a kéményseprést és a
kezést.

(Az Uj Kelet tud.)
örvény kötelezi a vá-
szeptember hó végéig
s érvényben lévő sza-
pedig úgy, hogy azok
ny előírásainak. A
ége meg is tette a
n az irányban. Ezt a
abályrendelettel kezd-
gatási törvény azt is
éki hivatalnak fekvési
t kell készítenie. A
késztetésével a tanács
mérnökököt bizta meg,
al utmutatásai alapján
A cluji időközi bizott-
nek minősítheti ezt s
zer lej díjazást állapi-
mérnököknek. Ennek a
vételével építkezhet
rosa.

at, de különösen a tra-
erációt fogja érinteni
abályrendelet, amely
a temetkezést és ezzel
osokban annyira meg-
intókon az uccán el-
Több városban már
a átszervezés és a tek-
k legnagyobb kétség-
zelésbe készül venni a
est. A város már évek
y házikezelésbe veszi
azonban anyagi okok
megvalósítani, mert a
kártérítést kellett
ényseprő mestereknek.
nyosn talált egy módus
goldására, mert közé-
eresztülvitelről. A két
tetet dr. Neda a mű-
dolgozta ki, aki rövid
zzel a munkával.

dőr tanulmányutja Ro-
ból jelentik: A Tempo-
100 bolgár rendőr ér-
hogy az itteni nyugati
elektelési szabályzatokat

Bélyegegk, amelyek világ-történelmet csinálnak

Bármennyire különösen is hangzik, bélyegegk, ezek az apró, tarka papírdarabkák a történelemben gyakran játszottak igen nagy szerepet és ez a szerepük fordított viszonyban állt a nagyságukhoz. Még emlékeztet az a híres politikai konfliktus, amely kevés idővel ezelőtt játszódott le egy bélyeg miatt. Mielőtt Bolívia és Paraguay között kitört a háború, a két állam között szabályos levél-bélyegpárba folyt le. Ugy történt, hogy ugy Paraguay, mint Bolívia igényt tartottak a Grand-Chaco környékén elterülő petróleum-területre. 1927-ben Paraguay állam egy levél-bélyegét hozott forgalomba és ezen a bélyegen a kérdéses területet mint saját birtokát tüntette fel. Bolíviában erre kitért a felhőborodás és az ország postaiszolgálatával azzal viszonzotta a Paraguay részéről történt sértést, hogy egész sorozatot bocsátott ki, melyen a petróleumterület mint „Chaco Bolívia” szerepelt. A két kormány heves jegyzékváltása után a levélbélyegháború egy szép napon szabályos háborúval folytatódott és a vezérparancs papírral helyett az ágyúk és a repülőgépek vették át. A Grand-Chaco petróleumért sok ezer ember pusztult el.

Nicaragua füstölő tűzhányói

Ugyan békeesebb, de világpolitikai szempontból nem kevésbé fontos volt az az nézeteltérés, amely 1881-ben a Panama-csatorna körül tört ki. Elhatározott tény volt, hogy a Csendes óceán és az Atlanti óceán között át-furják a földet és a két tengert összekötik egymással. Csak azzal nem voltak tisztában, hogy hol kezdjék a csatorna építést. Panama-mában-e vagy pedig Nicaraguában. Mindkét köztársaság mindent megtett, hogy az övé legyen a dicsőség. Természetesen igen nagy anyagi érdekek is fűződtek ehhez a dicsőséghez. A panamai kormány mindenképpel rá-mutatott arra, hogy Nicaragua területén számtalan tűzhányó működik és hogy ezek kitéréssekkel és földrengésekkel a csatorna építést komolyan veszélyeztetik. Nicaragua kormánya ez ellen a vád ellen hevesen sikra-szállt és minden eszközzel küzdött, hogy ma-gának biztosítsa az előnyt. A bizottság már azon volt, hogy Nicaragua államot előnyben részesíti, amikor névtelen levél repült a ta-nácskozási asztalra. A borítékon Nicaragua állam egy levélbélyege díszelgett, amelyen egy sereg füstölő tűzhányó volt látható. Ez az argumentum megfelelő benyomást keltett és végérvényesen Panama javára billentette a mérleget.

Forradalom egy stilizált elefánt körül

1912-ben Indiában egy levélbélyeg miatt valóságos forradalom tört ki, amely könnyen veszélyessé válhatott volna. A kormány két levélbélyegét jelentett meg és hozott forgalomba és ezen a bélyegen stilizált elefánt díszelgett. A levélbélyeg rajzolója a bélyeg tervezése közben valószínűleg megfeledkezett a mohamedánok vallásos érzelmeiről. A mohamedánok ugyanis úgy vélték, hogy a bélyegen szereplő elefánt feltűnően hasonlít a disznóhoz és mivel a disznó a mohamedánok szemében gyűlölt állat, úgy értelmezték, hogy a bélyeg készakarva került forgalomba és azt hitték, hogy külön az ő kigunyolásuk-ra készült. Néhány nappal a bélyeg forgalomba hozatala után az indiai kormány nyugtalanító híreket hallott. A világ legjobb titkosrendőrsége, az Intelligence Service megtudta, hogy fanatikus mohamedánok hatalmas méretű felkelést készítenek elő és hogy a forradalom tüze több helyen már fel is lángolt. Mindez azért történt, mert a rosszul sikerült, illetve rosszul stilizált elefánt mértéktelenül felbőszítette a kedélyeket. Az indiai hatóságok természetesen mindent megtettek, hogy a bélyeg eltűnjön a forgalomból és így sikerült a forradalmat elnyomni. 1910-ben egy jelentéktelen bélyeg majdnem polgárháborúhoz vezetett Közép-Amerikában. San-Domingo köztársaság bélyegét hozott forgalomba, amelyen Haiti szomszédállam volt feltüntetve, mintha San-Domingo jelentéktelen tartozéka lenne. Haiti lakosai ezen annyira felbőszültek, hogy a fővárosban mozgósítást rendeltek el és kihívást fogadtak a kormányra. A kormány San-Domingo kormányát kénytelen volt beiktatózókat intézni Haiti lakosaihoz és csak mikor a bélyeget kivonták a forgalomból, tilt el a harci zaj a jelentéktelen tarka papírdarabka körül.

— Erélyes intézkedések a játékbarlangok kiirtására. Bucurestiből jelentik: Az igazságügyminiszter szigorú utasítást adott Codin Stefanescu főügyésznek, eszközöljön házkutatást a főváros elterjedt összes titkos játékbarlangokban, hogy azokat véglegesen ki lehessen irtani. A minisztérium értesítése szerint 16 titkos kártyabarlang működik Bucurestiben.

KÖZGAZDASÁG

A Tüzifaexportőrök Szindikátusa felosztotta a fatermelők között a magyarországi kontingenst

Oradea, szeptember 24. (Az Uj Kelet tud.) A romániai Tüzifaexportőrök Országos Szindikátusa tegnap tartotta meg igazgatósági ülését a SEL oradeai székházában. Az ülésen Tilea Viorel volt miniszter elnököt, míg a CAPS részéről Marinescu helyettes adminisztrátor és Fodor Péter oradeai alpolgármester, szindikátusi alelnökök vettek részt.

Az ülés elején Tilea Viorel ismertette az export körül támadt súlyos nehézségeket és beszámolt arról, hogy sikerült a magyar Faforgalmi R. t.-vel igen kedvező és a román fatermelők érdekeinek mindenképpen megfelelő megállapodást kötni.

A megégyezés értelmében a romániai fatermelők 1936 április 1-től visszamenőleg egészen 1937 március 31-ig huszezer vagon tüzifát exportálhatnak Magyarországra, a határállomástól számított 185 pengős egységáron.

Ilyenformán tehát a romániai fatermelők a Szindikátus utján közel

110 millió lej értékű fát exportálnak egy éven belül Magyarországra,

Tilea Viorel beszámolója után Rappaport aradi fatermelő emelkedett szólásra és megköszönte Tileának a hathatós munkát.

Rennert, a Resitai Fakitermelő R. T. vezérigazgatója felszólalása után szó került az igazgatósági ülésen a legutóbbi sinaiai magyar-román kereskedelmi tárgyalásokról s ezzel kapcsolatban az a vélemény alakult ki, hogy a sinaiai tárgyalások kedvező légkörben való lefolyása reménységgel töltheti el a román fatermelőket a jövőre vonatkozóan.

Foglalkozott még az igazgatóság a Magyarországra exportálható tüzifa elosztásával is és hosszas tanácskozás után megfelelő arányban osztották szét az exportra váró tüzifa szállítmányokat a román fatermelők között.

A szén és vas termelésének harmadik nagy fellendülése volt 1935

Hatalmas átcsoportosulások az új ipari országok: Oroszország, Dél-Afrika, Ausztrália és Japán javára

Azok az átcsoportosulások, melyek a világ-gazdaságban a különösen a szén- és vastermelésben is néhány éve végbemennek, 1935-ben is nagy lendülettel folytatódtak. Ugyanaz a folyamat játszódik le, mint amikor Európa régi ipari országai mellett Amerika is mint a szén és vas új nagytermelője jelent meg a világpiacon és növekvő arányokban ragadta magához a termelést. Ma Amerika is a védekezők csoportját képező országokhoz tartozik, míg Oroszország, Dél-Afrika, Ausztrália és Japán az új ipari országok. A „régiek” közül csak Anglia és Németország termelése tartja magát a világközépértelme fölé.

A közszéntermelés 1929-ben már 9 százalékkal haladta meg a háborúelőtti bányászati évi eredményét, de a válság következtében 1932-ben annak 77 százalékára esett vissza, 1934-ben 88 és 1935-ben 90 százalékára emelkedett fel. Ez azonban nagy visszamaradást jelent a világ összipari termeléséhez mérten, mert az utóbbi 1935-ben a háborúelőtti-nek nivóját 45 százalékkal haladta túl. Ennek a visszamaradásnak nemcsak egyéb energiaforrások (olaj, vízierők stb.) növekvő szerepe az oka, hanem általában az összes energiaforrások gazdaságosabb kihasználása is. 1935-ben a barnaszéntermelés a háborúelőttinek majdnem másfélszeresére, a nyersolaj bányászata pedig annak több mint négyszeresére emelkedett, a vízierők, földgáz és tőzeg értékesítéséről ugyan nem állnak pontos adatok rendelkezésre, de valószínűleg szintén a háborúelőtti mérték többszörösét teszi ki. Mindehhez járul a fentemlített tökéletesebb kihasználás, mely általában véve legalább is 20 százalékkal jobb a réginek.

Összefoglalva: a világ 45 százalékkal emelkedett összipari termeléséhez ma 17 százalékkal kevesebb szén szükséges, mint a háború előtt.

A közszéntermelés 1935-ben az 1929-es konjunktummaximumnak csak 83 százalékát érte el s ezzel a válság okozta zuhanásnak kisebbik felét pótolta, a nyersolajbányászat ellenben 9 százalékkal túlhaladta az 1929-es maximumot és a vízierők, földgáz- s tőzegkihasználás is új rekordot ért el az elmúlt

évben. Bár valószínű, hogy 1936 a közszéntermelés újabb emelkedését hozza majd, az 1929-es rekordot aligha fogja már ez évben újra elérni. Országok szerint részletezve, Bulgária és Japán ezt a régebbi rekordot már a múlt évben érték el, de Anglia és a Német Birodalom közszéntermelésükben is erősen a világátlag fölött van. Európa többi országában (különösen Csehszlovákiában) és az Egyesült Államokban is a közszéntermelés bizony erősen visszaesett. Ezzel szemben 1929-hez viszonyítva, Törökországban 170 százalékkal, Oroszországban pedig 250 százalékkal volt a közszéntermelési eredménye, a világ gazdasági súlypontja alaposan eltolódik!

Oroszországtól és Japántól eltekintve, csak Németország mutat erősen emelkedő tendenciát. Franciaország és Belgium termelése évek óta stagnál és így a két fontos közszéntermelő feketegyémánt évi termelése mégis aránylag magas szinten (1929-nek nagyjából 90 százaléka) tartja magát, azt főleg a közszéntermelési folytonos megnövekedésének köszönheti.

A vastermelés adatai még sokkal tanulságosabbak:

A válság következtében a világ acélermelése az 1929-es 42 százalékára süllyedt és 1935-ben annak még csak 82 százalékára tudta magát feldolgozni. Az idei termelésnél, bár erősen emelkedő iramú, még kétséges, de nem lehetetlen, hogy elérje az 1929-es szintet. Erre az érdekes, hogy ebben a fegyverkezés nem mértéktadó!

Ezt már önmagában véve az a tény is mutatja, hogy a múlt évben, bár az hatalmas fegyverkezések jegyében állott, még sem fogyott el annyi acél, mint 1929-ben, amikor pedig kétségen kívül csekélyebb mértékű fegyverkezés folyt. Ezenfelül: a világ összes hadiflotta körülbelül 5 millió tonna kiszorítású. Ezeket a hajókat körülbelül husz évig építették. A világ acélermelése pedig ma havonta 8 és félmillió tonnányi. Félhavi acéltermelési elegendő volna a világ összes hadihajójának újraépítéséhez és két-háromhavi termelés meg már fedezhetné a világ összes szárazföldi hadseregének újabb felfegyverkezését!

Rövid üzleti hírek

Britania biztosító társaság, amely főleg elemi ágazatokban fejti ki működését, 5 év óta nem foglalkozik életbiztosításokkal. Az intézet meglévő életbiztosítók stókkjának átadására nézve tárgyalásokat folytat a Prima Ardeleana biztosító intézettel. — A Cluj Ipartestület ingatlanát tudvalegőleg a munkakamara vette át az új törvény értelmében. Az Ipartestület ingatlanát terhelte a Banca Centrala pentru Industria si Comert

javára bekebelezett 1 millió lejes jelzálog-tartozás. Ennek a tételnek rendezésére a munkakamara vezetősége tárgyalásokat folytat, hogy ezen tartozást a Banca Centrala Cooperativelortól felveendő kölcsönnel konvertálják. — Czell Rudolf megtámadta a Luther sörgyár legutóbbi közgyűlési határozatait. A beadvány szerint Czell 149.782 drb. Luther részvény birtokában van és így a részvénytulke 50 százaléknak birtokosa. Az ifjovi törvényszék szeptember 28-ára hirdette tárgyalási terminust az ügyben, melyre megidézte az igazgatósági tagok azon ré-

szét, kik az említett közgyűlésen résztvettek. — A repülőbélyeg ellenőrzésére a megbízott közvegek az iparkamaránál kiírják a bejegyzett cégek neveit, hogy így az ellenőrzést kivétel nélkül minden cégnél meg lehessen végezni. — Schmollposta S. A. Brasov új bór és cipőtisztítási eljárásra kért szabadalmat. — A különböző biztosító intézetek és az ardeai római katolikus Népszövetség vezetősége között már egy éve folytak tárgyalások temetkezési gyorssegély biztosítások bevezetésére. A vonatkozó szerződés megkötésére a Népszövetség elnökségének a Prima Ardeleana, a Transsylvania és a Minerva biztosítók tették ajánlatot. Ertesülésünk szerint a Népszövetség intező bizottsága szeptember 8-án megtartott ülésében a Minerva biztosító ajánlatát fogadta el és a megkötött szerződés alapján az akció beindítása már a legközelebbi napokban kezdetét veszi. — A Cluj albauljai és brasovi inasotthonok részleges szükségelt 18 vagon acúrra tartott árlejtésen a Cluj Combustibil cég kapott megbízást a szállításra. — A Cluj Primaria 140 vagon tüzifának az iskolák részére történő szállítására most tartott árlejtést, amelyen a Cluj Muntean cég kapott megbízást 225 lejes átlagos vételáron.

Felhívás a zsidó kisiparosokhoz és segédekhez

Az Országos Zsidópárt Cluj és clujmegyei tagozata ezúton is felhívást intéz az önállóan dolgozó kisiparosokhoz és segédekhez, hogy az új ipartörvény 193. szakaszának értelmében legkésőbb f. év október hó 30-ig kérelmet adjanak be a helyi Munkakamara-hoz iparigazolványuk és munkakönyveik kicserélésére iránt. Akik ezen terminust elmulasztják, szerzett jogaikat elvesztik és teljes mértékben az új törvény rendelkezése alá fognak esni. Kihangsúlyozzuk, hogy fenti kéréseket azon iparosoknak is be kell nyújtaniuk, akik egy egyszerű kérelmet már beadtak, mivel most már az eredeti iratokat, valamint 2 drb. 6/9 nagyságu fényképet is csatolni kell. A kérésekhez csatolni kell a Casa Cercuiala-hoz befizetett 50 lejről szóló nyugtát is.

Fenti kérések alapján a Munkakamara mesterkönyvet és munkakönyvet bocsát ki. A mesterkönyvvel rendelkezők önállóan üzemeltethetnek iparukat, miután új iparigazolványukat is kiváltották (brevet de meserie). A régi igazolványok benyújtásakor egyelőre egy ideiglenes engedélyt kapnak.

Bővebb felvilágosításokkal a Zsidópárt Str. Saguna 7. sz. alatti Jogvédő Irodája szolgál. Ahol a kéréseket is díjmentesen elkészítik. Hivatalos óra délután fél 1-től, fél 2-ig.

Az Országos Zsidópárt Cluj és clujmegyei tagozata.

A Cluj Transsylvania Bank alaptőkeemelése ellen indított pert a tábla is elutasította. Transsylvania Bank Cluj biztinteztet ellen, pert indított dr. Reich turdai ügyvéd és ebben a perben több bankbetétes megbízásából kifogást emelt a bank részvénytulke emelési tranzakciója és ezen tranzakciónak keresztültviteli módja ellen. A Cluj törvényszék Reichot keresetével elutasította. Dr. Reich fellebbezése folytán most hirdették ítéletet az ügyben a Cluj tábla, mely a törvényszék elutasító ítéletét helybenhagyta. Az intézet a per folyamán többek között azzal érvelt, hogy a hitellet helyreállításáról szóló törvény 25. paragrafusa értelmében az ilyen banktranzakciók ellen csak a hivatalos lapban való publikálástól számított 2 hónapon belül van jogorvoslatnak helye. A Transsylvania Bank alaptőke emeléséről a hirdetmény a Monitorul Oficialban 1935 június 25-én jelent meg, ezzel szemben dr. Reich keresetét 1936 márciusában adta be.

— Csökken a hőmérséklet. Bucurestiből jelentik: Holnapi időprognózis: Enyhén csökkenő légnyomás, váltakozó felhőzet keleten, többnyire derült az ország többi részében. Kismértékben emelkedő hőmérséklet, reggeli ködre hajlammal.

— Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegségek, valamint azok, akik húgysavas gók túlzottan porodásában és kövénnyben szenvednek, a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által állapotuk javulását érthetik el. Az orvosok ajánlják.

— Kommunista sztrájkjól tartanak Argentínában. Buenos-Airesből jelentik: A kormányt értesítették, hogy a szélsőbaloldali dacára a szindikátusok többsége ellenzésének, általános sztrájkot terveznek. Több agitátort lelepleztek és letartóztattak.

— A forgaíradó törvény magyarul Dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Memorandum 24. Ara 60, vidékre 70 lej (bélyegben).

Eltem

Tüd

Tel-Aviv, szeptember 24. — Halála mély gyász lesztíni zsidóság gármestere, aki a gyengélkedett, nézőgyulladásba eső napokban súlyosna cas, Halberszadt kezelték a nagy be hogy a tüdőgyull szegődött. Az első a nagy beteg állat még bizakodó han az orvosok remélt erős szervezetének. A betegség idej

Elhan

Leeset ölt

London, szeptember 24. — Minal Court a legvénység ítéletet című lap kiadói, Whitehead ügyvéde mazás” miatt ülte ra, miután lapjuk cikkeit közölték, tuális gyilkosságra. Arnold Spencer

Borz

a franci

Tizennégy ha

Páris, szeptember 24. — Mas vasúti szeren des közelében. A közlekedő személyladt. A szerencsét dozata és 50 súly. A vasúti katasztrófa jelentős utáni órákban indult egy gyorsvon hajtott. Alighogy tak, a vonatvezető kihagy. Az első hogy a villamos sában van a hiba. Ilyen leállt és csak sikerült ismét üze desi állomásról k

Kocsmai hat legén

Szukála László a mentő

Cluj, szeptember 24. — Rekedés zajlott a lina tér egyik kis Lajos, a Clujon szolgálja őt-hat b Fodorék, amikog hangulatba megjegyzéseket a nevi munkásra, idogált. Rövidese majd Fodor és b a Szukála rész elégtételt vegyen. A párba j telje zött zajlott le és sem lehetett kéts ahogyan azt szá Szukála nem i hanem hatalmas vadul védekezni

Eltemették Dizengoff tel-avívi főpolgármestert

Tüdőgyulladás oltotta ki Dizengoff életét

Tel-Aviv, szeptember 24. Meir Dizengoff halála mély gyászba borította az egész palesztinai zsidóságot. A zsidó város főpolgármestere, aki az utóbbi időben többször gyengélkedett, néhány nappal ezelőtt tüdőgyulladásba esett. Orvosai már az első napokban súlyosnak ítélték állapotát. *Marcus, Halberstadt* és *Zondek* professzorok kezelték a nagy beteget és megállapították hogy a tüdőgyulladás szivgyengeség szegődött. Az első orvosi bulétin, amelyet a nagy beteg állapotáról adtak ki orvosai, még bizakodó hangú és arra mutat, hogy az orvosok remélték az agg polgármester erős szervezetének ellenállóképességében.

A betegség ideje alatt ezekre menő tömeg szállta meg a ház környékét, ahol Dizengoffot ápolták. Az emberek órákig álldögáltak, míg hirt kaptak a beteg állapotáról. Sir Arthur *Wauchope* fő kormányzó, mihelyst értesült Dizengoff súlyos állapotáról. Tel-Avivba utazott és meglátogatta a beteget.

Kedden a palesztinai főrabbinátus elrendelte, hogy az ország összes imaházaiban fohászkozzanak Dizengoff felépüléséért. Az agg polgármestert azonban orvosainak legnagyobb erőfeszítése sem tudta megmenteni az életnek.

Dizengoffot tegnap temette el óriási részvét mellett a zsidó jisiv.

Elhangzott az ítélet a londoni vérvád-perben

Leeset öthónapi elzárásra, Whiteheadot pénzbírságra ítélték

London, szeptember 24. A Central Criminal Court, a legfőbb angol büntető törvényszék ítéletet hozott a „The Fascist” című lap kiadói, *Spencer Lees*e és *Walter Whitehead* ügyében, akiket „láztó rágalmasz” miatt ültettek a vádlottak padjára, miután lapjukban izgatós antiszemita cikkeket közöltek, amelyekben a „zsidó rituális gyilkosságról” is szó volt.

Arnold Spencer Leeset hathónapi elzárásra, míg *Whitehead*ot pénzbírságra ítélték.

A pernek és az ítéletnek rendkívüli jelentőséget kölcsönös az a tény, hogy először emeltek közzéval Angliában vérvád terjesztők ellen. Az ítélet alapot szolgáltat arra, hogy hatósági eljárás induljon minden azon egyének és szervezetek ellen, amelyek zsidógyűlöletet szítanak Angliában.

Borzalmas vasuti katasztrófa a franciaországi Lourdes közelében

Tizennégy halottja és ötven súlyos sebesültje van a katasztrófának

Párizs, szeptember 24. Tegnap borzalmas vasuti szerencsétlenség történt Lourdes közelében. A Lourdes-Avignon között közlekedő személyvonat gyorsvonatba szaladt. A szerencsétlenségnek 14 halálos áldozata és 50 súlyos sebesültje van.

A vasuti katasztrófa részleteiről a következő jelentés érkezett. Tegnap a délutáni órákban indult ki Lourdes állomásáról egy gyorsvonat, amelyet villanygép hajtott. Alighogy a pályaudvarról elindultak, a vonatvezető észrevette, hogy a gép kihagy. Az első pillanatokban azt hitte, hogy a villamos központ áramszolgáltatásában van a hiba. Később a gép a nyílt pályán leállt és csak hosszas veszteglés után sikerült ismét üzembehozni. Közben a lourdesi állomásról kiindítottak egy személy-

vonatot, amely 60 kilométeres sebességgel haladt Torbes felé.

Nem messze Torbestől következett be a katasztrófa. A 60 kilométeres sebességgel robogó személyvonat belerohant a lassan haladó gyorsba. Az összeütközés olyan borzalmas erejű volt, hogy a gyors hátsó harmadosztályu kocsija és a személyvonat mozdonya kifordultak a sínpárról és pozdorjává zúzódtak. A szerelvények épségben maradt utasai azonnal hozzáláttak a sebesültek megmentésének. Az összegörbült kocsialkatrészek közül csak nagy nehezen sikerült kiszabadítani az áldozatokat. Már az első félórán 14 halottat és 30 sebesültet húztak ki a romok alól. A vasuti katasztrófa ügyében vizsgálat indult meg.

Kocsmai verekedés, mely szokatlanul ért véget: hat legény megtámadott egyet, de ez a legény elbánt mind a hattal

Szukála László a robusztus erejű legény előbb megverte, aztán gyalog a mentőállomásra, a klinikára majd a rendőrségre szállította egyik áldozatát

Cluj, szeptember 24. Komikus végű verekedés zajlott le tegnap délután a Carolina tér egyik kiskocsmájában, ahol *Fodor Lajos*, a Clujon állomásozó cirkusz egyik szolgája öt-hat barátjával mulatozott.

Fodorék, amikor a bortól már igen virágos hangulatba kerültek, barátságtalan megjegyzéseket tettek egy *Szukála László* nevű munkásra, aki a szomszéd asztalnál üdögált. Rövidesen szóváltás keletkezett, majd *Fodor* és barátjai felugrottak, hogy a *Szukála* részéről őket ért sértésekért elégtételt vegyenek.

A párbaj teljesen egyenlőtlen erő kőzött zajlott le és kimenetele senki előtt sem lehetett kétséges. De nem úgy történt, ahogyan azt számítani lehetett volna. *Szukála* nem ijedt meg az öt legénytől, hanem hatalmas furkosbotot kapva felvadul védekezni kezdett. Nem telt bele egy félóra és bár *Szukála*nak is be volt törve a feje, de mind a hat ellenfele véres, öszszetört koponyával terült el körülötte.

Öten könnyebben sebesültek meg *Szukála* ellenfelei közül. Ezek keservesen feltápaszkodtak és rövidesen eltűntek a kocsmakörnyékről.

Fodor Lajos azonban olyan súlyosan meg volt sebesülve, hogy *Szukála*nak, aki nem is törődött saját sebesülésével, nem volt szíve otthagyni sorsára a kocsmában. A „jószívű” *Szukála* rövidesen a vállára kapta *Fodort*, elindult vele és meg sem állt, amíg a mentőállomásig nem érkezett. Itt bekötötték a sebet *Fodornak*, a saját sebet is engedte aztán kimosni *Szukála*, majd újra felkapta hatalmas terhét és egyenesen a sebészeti klinikára vitte.

A párbaj teljesen egyenlőtlen erő között zajlott le és kimenetele senki előtt sem lehetett kétséges. De nem úgy történt, ahogyan azt számítani lehetett volna. *Szukála* nem ijedt meg az öt legénytől, hanem hatalmas furkosbotot kapva felvadul védekezni kezdett. Nem telt bele egy

A sebészeti klinikán azonban nincs hely az ingyen betegek részére. *Szukála* nem

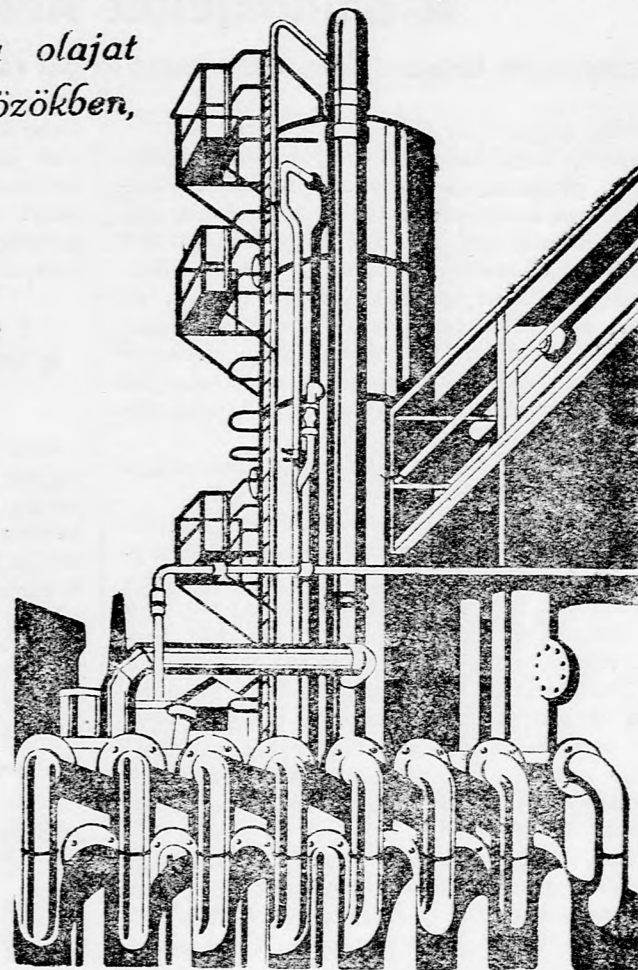
Magas teljesítmények elérésére, költséges javítások elkerülése céljából...

válasszon kiváló minőségű olajat és váltsa azt pontos időközökben, az utasítás értelmében.

LUBOIL

egy nagy ipari üzem gyármánya

LUBOIL az olaj, amely megnyerte a román autósok rokonszenvét és bizalmát, az olaj, amely a külföldi piacokon elsőrendű helyet foglalt el, az „Unirea” társaság gyármánya, amely az ország egyik legnagyobb vállalata és amelynek tőkje néhány száz millió

Minden „LUBOIL” tartány az „Unirea” társaság óriási lehetőségeit tartalmazza — minden használt cseppel „Unirea” a román autósok nagyobb bizalmát és rokonszenvét szerzi meg.

LUBOIL

„UNIREA” TÁRSASÁG GYÁRMÁNYA

sokat gondolkodott most sem. Rövidesen újra a vállára kapta a még mindig féláljult *Fodort* és a központi rendőrségre vitte.

A rendőrségen aztán volt hely mindkettőjük számára. Átaludhatták az egész éjszakát. Reggel jelent meg csak szolgájáért *Emilio* cirkuszigazgató és *Fodor* csak miután szívélyesen elbucszott új barátjától,

aki megtámadottból támadó, majd végül betegápoló lett, gazdájának vállán hagyta el a rendőrség épületét és a cirkusz autóján érkezett vissza munkahelyére. Munkára azonban egyhamar nem lesz alkalmas. Szukála, habár kitétt magáért az ápolásnál, alaposan elbánt vele is, öt társával is az ápolást megelőző verekedés során.

Sanghajban a kínaiak megölték egy japán katonát

Szuronyos japán katonák jelentek meg a kínai negyedben. A japán kormány a nankingi kormányra hárítja a felelősséget

Shanghai, szeptember 24. (Rador.) Hong Kew negyedben tegnap egy japán matrózt megölték, kettőt megsebesítettek. A matrózok a japán flotta által partra tett század tagjai. Az incidens akkor történt, amikor a nemzetközi koncesszió mentén sétáltak. Adott pillanatban revolverlövéseket adtak le rájuk. Az incidens lejárásá után azonnal szuronyos japán tengerész katonák jelentek meg a helyszínen, mire a kínai benschültek házaikba menekültek.

A nankingi japán nagykövetség a nankingi kínai kormányra hárítja a felelősséget.

London, szeptember 24. (Rador.) Kawagoe nankingi japán nagykövet ma megbeszélést folytatott a nankingi kormány mellett akkreditált japán katonai, diplomáciai és tengerészeti tisztviselőkkel, majd felhívást terjesztett a nankingi kormány elé, foganatosítsa szigorú intézkedéseket a kínai japánellenes mozgalommal szemben.

Édesapja kísérte fel a rendőrségre a kis Lázár Emilt, aki revolverével megsebesítette barátját

Huszonegyórás bujkálás után talált rá apja a kislóra. Tul van a veszélyen a gyermekpárba áldozata

Cluj, szeptember 24. Beszámolt az Uj Kelet arról a gyermektragédiáról, amely Cluj egyik külvárosi munkástelepén, a Bulgária telepen lejajlott, amikor is *Lázár Emil* 13 éves kisló egy pisztollyal megsebesítette barátját *Tóth Miklóst*, akivel valamin összekapott.

A kis fiu a történet után megszökött otthonról és apjának sikerült ráakadnia 24 óras szakadatlan keresés után a gyermeket, aki annyira éhes volt, hogy nem tudott tovább szülei elől bujkálni.

Lázár felvitte fiát a rendőrségre, ahol őrizetbe vették a gyermeket, majd az ügyészségre kísérték át, ahol a kiskorúak bírósága megindítja ellene az eljárást.

Tóth Miklós, a sebesült fiu állapotában egyébként tegnap óta lényeges javulás állott be és valószínű, hogy nemsokára gyógyultan elhagyhatja a klinikát. Így a kis *Lázár* ellen nem emberölés, hanem legfeljebb súlyos testisértés címén indulhat meg az eljárás.

— Elmarad a kongresszusi beszámoló. A vasárnapra a Poale Cedek templomába hirdetett kongresszusi beszámolót a rendezőség technikai okok miatt jövő vasárnapra hasiasztotta.

SPORT

A bajnokjelölt AMEFA Clujon

Átszervezett Universitatea méri össze erejét vasárnap az aradi munkáscsapattal

Cluj, szeptember 24. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság A csoportjának vasárnap programján Clujon az AMEFA—Universitatea mérkőzés szerepel. A mérkőzés különös jelentőségét az adja, hogy az AMEFA egyik legjobbosabb aspiránsa a Nemzeti Bajnokságnak, amit idei szereplésével igazolt. Az aradi munkáscsapat pontot hozott el Bucurestből az Unirea Tricolorától, de a Venustól is. Készségesen érdekes tehát a munkáscsapat cluji szereplése, amely az utóbbi időkben amugyis atrakció volt.

Az egyetemi csapat a találkozó fontosságához mértén készül.

Az Universitatea vezetőségében történt változások után az új intézőbizottság első dolgának tartotta a futbalcsapat radikális átszervezését. Így a többek között szó van egy jobbcsékötő szerződéséről, aki hír szerint vasárnap már játszani is fog. Ezen kívül az Universitatea egyik megbízottja Timisoarara utazott, hogy Surlasiu, az együttes egykori balösszekötőjének a Timisoara Atlétikai Club részéről történő kiadatását elintézzé. Minthogy pedig Surlasiu ebben a szezonban bajnoki mérkőzésen még nem szerepelt, kiadatása pedig biztosra vehető, a vasárnap mérkőzésen szerepelhet. Ugyancsak szorgosan tevékenykedik az Universitatea vezetőhármasa azon is, hogy Orza játékát a vasárnap mérkőzésre biztosítsa. Valószínű továbbá, hogy Dávid is játszani fog. Így tehát az AMEFA vasárnap komoly ellenféllel találja magát szemben, amelyet legyőznie igen nagy és komoly teljesítménynek számítana.

Kétségtelen, hogy a vasárnap AMEFA—Universitatea mérkőzés, az a sportszerű keretek között fog lezajlani — amit egyébként az új vezetőség a sportközvélemény joggal vár el — a szezon legizgalmasabb és legszebb mérkőzése lesz és igen alkalmas arra, hogy a futball nagyszámu kedvelőit visszahódítsa.

A bucaresti CFR legyőzte a budapesti vegyes csapatot

CFR—HUF vegyes 3:0 (1:0)

Cluj, szeptember 24. (Az Uj Kelet tud.) Szerdán a késő esti órákban félhivatalos jelentés közölte, hogy a bucaresti CFR csapata Budapesten 3:0 arányban győzött. A hirt a késő éjjeli órákban Budapest is megerősítette, sőt jelentette, hogy a bucaresti csapat igen szép játékkal megérdemelten győzött 3:0 (1:0) arányban. A CFR gókjait Auer (2) és Moldovan lőtték.

A Hungária, Ferencváros és Ujpest játékosaiól összeállított vegyes csapat tehetetlen volt a CFR hatalmas elánjával szemben, amely észszerűen, pompás irammal fektette kétvállra elbizakodott ellenfelét.

A csapatok a következő összeállításban játszottak:

CFR. Radulescu, Wetzler—Bürger, Vintila—Fanescu—Vasoiu, Moldovan—Barbu—Lengyel—Avar—Bogdán.

HUF vegyes. Hóri, Futó—Joós, Hámori—Sebes—Balog, Táncoz—Tátrai—Müller—Horváth II—Kemény.

A Gloria javára igazolták a CAO—Gloria mérkőzést

A bizottság elutasította az Universitatea óvását és a CAO—Universitatea mérkőzés eredményét igazolta

Bucurestből jelentik: A CAO—Gloria mérkőzés ügyével tegnap este foglalkozott a Nemzeti Bajnokság Bizottsága, amely úgy döntött, hogy a mérkőzés két pontját 0:0 gólaránnyal a Gloria javára igazolja. Döntését a bizottság azzal indokolja, hogy a vasárnap lejátszott brátságos jellegű mérkőzés után a CAO nem állott ki hétfőn bajnoki mérkőzésre a Gloriával, a szabályoknak megfelelően. Szabály szerint ugyanis ilyen esetekben 24 órával az illető csapatnak bajnoki mérkőzés kell játszania, ez azonban elmaradt.

A döntés ellen a CAO fellebbezést jelentett be.

A Nemzeti Bajnokság Bizottsága ugyan-

Orvosi Mérnök! Gyári

Minden német (25% redukció!), francia, stb. folyóirat és könyv megrendelhető és előfizethető Lepage-nál Cluj. A lapokat közvetlenül kapja a kiadóktól. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól, Cluj, kelezve, mely szakma érdeki.

ezen ülésén az Universitatea óvását a CAO-val szemben elvesztett mérkőzés ügyében, amelyet Kovács jogosulatlan szereplése miatt adott be, elutasította és a mérkőzést 3:1 gólaránnyal és két ponttal a CAO javára igazolta.

A Somogyi—Schmidt pár nyerte a nemzeti teniszbajnokság vegyes-páros számát

Bucuresti, szeptember 24. A nemzeti teniszbajnokságok tegnapi játéknapján majdnem az összes számban lejátszották a döntőket. Lebonyolítatlanul maradtak a férfiegyes és férfipáros I. oszt. döntői, ezeket játsszák le. Eredmények:

Vegyespáros I. oszt. 1. Somogyi—Schmidt, 2. P. Zizovits—Hamburger, 3. Barabassy—Pusztay és Wertheim—Réti. Döntő: 6:2, 6:2.

II. oszt. döntők: Férfiegyes: Székely—Cristescu 6:0, 6:2. Női egyes: Gábor CAC—Pah-

ler 6:0, 6:2. Férfipáros: Fildermann, Cerbu—Bogdan, Popescu 6:3, 6:3. Vegyespáros: Pahler, Adelstein—Gábor, Papp CAC 6:3, 2:6, 8:6.

A Haggibbor tornaszaksztyála október 1-én kezd meg újból működését ezúttal is a református gimnázium tornatermében. A beosztás is az eddigi maradt: este 6-tól -8ig fiúgyermekek, 8-tól felnőttek. Beiratkozni a tornaórák alatt a tornateremben lehet. Gyermeknek beiratása alkalmával a szülők jelenléte szükséges.

Megváltozott az osztrákok elleni magyar válogatott. Budapestről jelentik: A vasárnap Budapesten eldöntésre kerülő Ausztria—Magyarország Európa Kupa mérkőzésre a magyar csapat összeállításán változtattak. A végleges összeállítás a következő: Szabó, Polgár—Fekete, Seres—Szucs—Lázár, Sas—Vincze—Cseh—Toldi—Titkos.

Letartóztatták Petre Murgu futballbíró. Timisoaráról jelentik: A pár nappal ezelőtt leplezett dollárhamisítással kapcsolatban a rendőrség a többek között letartóztatta Murgu Petre futballbíró is. Emiatt Murgu lemondott a timisoarai bíróbizottság elnöki tisztéről, valamint a Victoria Bankban elfoglalt állásáról.

OKTÓBER 4-ÉN RENDEZIK CLUJON a felbeci nemzetközi autóversenyt, amelyen

SZÍNHÁZ·FILM

Pármai hercegnő

— A színház első operettbemutatója —

Szombaton este 9 órákor kerül sor a színház első operett bemutatására. Szilágyi Ferenc és Dolecskó Béla a szerzői ennek az izig-vérig békebeli operettnek, amelynek eseményei egy vasuti karambolon indulnak el, hogy aztán rengeteg mulatságos helyzetet átjussanak el a megoldásig. Minden van ebben az operettben, ami szívet-leket gyönyörködtet. Kétféle, melódikus muzsika, pompás, mulatságos szöveg, nagyszerű modern táncok, pazar, egészen világvárosi kiállítás. Különösen a második felvonás nagy „rokóterme”, az amely külön említésre méltó. És nem utolsó

szorban a darab szereposztása, amely a színház operettgárdájának elitjét állítja csatasorba a biztos győzelem reményében. Solymosán Magda hercegnőasszonya, Jenéi János huszárkapitánya, Fülöp Sándor királyi hercege, továbbá Miklóssy Margit, Stefanidesz Ili, Csóka József, Tompa Sándor remek kabinetalakításai frappirozni fogják a közönséget. A darabot Gróf László rendezi, aki az ötletek egész sorozatával fogja meglepni a közönséget. A zenekart Schreiber Alajos vezényli. A Pármai hercegnő vasárnap, hétfőn és kedden este is műsorra kerül.

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Péntek fél 9: HAMLET. (Rendes bérlet 1. szám.)

Szombat d. u. 5: Méltóságos asszony. (Olcsó helyárrakkal.)

este 9: A pármai hercegnő. (Szilágyi és Dolecsko nagyszerű táncos operett-újonsága, Gróf László rendezésében, Solymosán Magda, Stefanidesz Ili, Miklóssy, Czopán, Jenéi, Tompa, Csóka fel-lépésével. Fülöp Sándor szerződött tag bemutatkozása. Új diszletekkel. Premier bérlet 2. szám.)

Vasárnap d. u. 3: Hajduk hadnagya. (Olcsó helyárrakkal.)

d. u. 6: Urilány. (Huszonkettedszer.)

este 9: A pármai hercegnő. (Rendes bérlet 2. szám.)

Hétfő fél 9: A pármai hercegnő.

Kedd d. u. 5: Eretség. (Olcsó helyárrakkal.)

este fél 9: A pármai hercegnő.

Szerda fé 9: Szent Johanna. (Bernerd Shaw világhírű színdarabja, ragyogó, korhű diszletekkel és jelmezekkel. Rendező Kádár Imre. — Fényes Alice, Kovács

HAR ZION HAR CARMEL

egyedül hajójárat, mely palesztinai lobogó alatt közlekedik Románia és Palesztina között. Rendszeres utaz- és áruszállítás.

A legközelebbi hajóindulások Constanzából Haifaiba:

Har Carmel	szeptember 24	Har Carmel	október 8
Har Cion	október 1	Har Cion	október 15
		Har Carmel	október 22

Jegyek kaphatók az

Uj Kelet utazási osztályánál

„Kedem” utazási iroda

ardeali és banati vezérképviselőténél

Tel.: 174. Bányászati utca 65.

Lazar Bercovici Constanta

Államigazgatási osztály felvilágosítás. Csomag Pestala 65. Tel. 174. Távfelhívás: Bercovici

György, Tóth Elek, Tompa Sándor, Forgács Sándor, Borovszky Oszkár, Lantós Simon György, Nagy István, Deéry Jenő, Fülöp Sándor, Csóka József a főszerepekben.)

A ROMAN OPERA MŰSORA:

Péntek, szeptember 25: Turandot. Vasárnap, szeptember 27: Bocma. (Matiné c. Augustin szopránnal.)

Hétfő, szeptember 28: Faust. (V. Grétoiu szopránnal.)

Szerda, szeptember 30: Traviata. (V. Grétoiu szopránnal.)

Péntek, október 2: Cárevics. (Premier.)

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Mayerling. A filmgyártás diadala! A francia film büszkesége! Charles Boyer és Danielle Darrieux világsikere. Magyar feliratokkal. Számozott jegyek elővételben kaphatók. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órákor. Kedvezményes jegyek nem árványesek.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Műsorok műsora! 3 film! Mindhárom román és magyar felirattal: I. Az áruló. Nagy dráma. Victor M. Laglen. II. Elcsérelt menyasszony. Vigoperett. Anny Ondra, Adolf Wohlbrück. III. Journal. Helyárak: 9 és 13 lej. Kezdet: 3, 6, 9 órákor.

APRÓ HIRDELTESÉK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Keresünk azonnalra francia nyelvű szakos tanárokat

felsőbb osztályok korrepetálására. (Ajánlatokat fizetésig igények megjelölésével kér

Schwartz Menyhértné zsidó leány internátus

ORADEA, Str. Ep. Ciorgariu 8.

Középiskolai, esetleg elemista tanuló korrepetálását vállalom. Regele Ferdinand 107, földszint, utolsó ajtó.

Szép butorozott szoba, kapumelletti bejárat, fürdőszobahasználattal kiadó. Str. Gen. Berthelot 25.

Megérkeztek a legújabb párizsi és bécsi modelljeim. Löwy Joán női divaszalon Cluj, Regele Ferdinand 6. Emelet.

Kertes házban egy és két szoba konyhás lakások kiadó. Ugyanott parkettes butorozott szoba különbejáratú kiadó. Megtekinthető Bratianu 45. 11—1-ig, d. u. 3—5-ig. Gombos.

Botribs-Ingénieur wird von Grossindustrie im Regat gesucht und jüngerer arbeitswilliger Kraft bevorzugt. Zeugnisabschriften, Lebenslauf und Lichtbild mit Angabe der Gehaltsansprüche an die Adm. unter „Agil“ erwünscht.

Zenekonzeratóriumot végzett fiatal nő zongoraórákat ad. Str. Grigorescu 76. szám.

A Haggibbor sportegyesület ping-pongra és gyűlések tartására alkalmas tágasabb helyiséget keres. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja.

Füldőtádat kazánal, használható állapotban, keresek. Cimeket a kiadóba kérek.

29 éves vidéki kereskedő, kinek értékes szövegű van, nőül venne egy 18—22 éves urleányt. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő irodánál Cluj, Regele Ferdinand 116.

Német anyanyelvű diáklány korrepetálást és német, román nyelvórákat vállal. Cim a kiadóban.

A legkínzóbb, legolcsóbb, legizsibesebb vegetárius ételek, valamint legfrissebb cukrászati termékek, gesztenyepüré, disztorta, teásütemények ADLER-nél kaphatók. Regele Ferdinand 22, I. emelet, balra.

HI

A hetvenéves

Sokan csodálkoznak Weiss a hetvenéves személyesen ismeretében. Kisebje serkorát. Legfeljebb, Dus hajzata, friss szellemi rugókonnyinteti fel. Nagy egyensúlyozottsága járul ehhez a fiatal Wellis egy osztrák és feszitlenül nyílt hogy előrehaladott a férfikor delelőjén szegét.

— Soha nem tört az író —, hogy kedjek környezetét mindig is azon igy sag szürke korlátj giókba jussak. A minden valószínűség retlen férfi vagyok átnéznek. Olvasóin nyára a jól ismer kiséri őket a hat hosszu utján.

Herbert George 21-én született Bro volt és hivatalos s rában a falu orv rendi kriketjáték Wells, aki gyermek idő természet v sporttal, ami kissé től. Ez az elidegen ra vált a költőnek jobban és élesebben város képvisgárát, pompás, találó jel

— Ifjuságotam s mondotta —, sem dolataim gyűjtölene ségom. A szürke évekbel felém ara hogy innen felszáll. A szerény, felet ősztondíjat nyer, a hogy technikai isk osztályvizsgát kitű nológiaióró átitatko ahol kiintetessél ját.

Néhány évig fiz kolákban. Takarék kélte, hogy külön meket. Viisszamará elkészítette vizsgá pon megunta a tar

— Ez a mester nagyon hasznos mára, akik szereti kozásukban megif erre mód adódik. E után áttértem a s Már az első reg cióként hatott.

— Hogy miért világába? Azért — az időben meg nem korom társadalm tudtam bejutni, ez nem volt alkalmas leirhattam volna gam teremtettem bírodalmában.

Az álmodozó ir olvasói számára é zekelhető csodáé perspektivák egé tártházából. Kön olvasói és tisztel látták, hogy képi őket a földöntuli.

— Nem akarom de a multban ser az embereket a té Egy időben az v tartóztatom a ha megsemmisítéssel gondolatok világ elé, amely azonban gával sodort. D hídge tárgyalagos vel neutralizálom

Weiss megval láthatatlan embe „12 történet és csapódásai azok amikből nem tud nyugtalanúsága polgáré, aki vág érdeklésztő, szár lusbán adja elő é

Később Weiss a rodott, tanulmány gia lett. Kétszer j

Tompa Sándor, For-
ky Oszkár, Lantos
István, Deésy Je-
zsef, József a főze-

RA MUSORA:

Turandot.
Bocma. (Matiné. g.
Faust. (V. Grefoiu
Traviata. (V. Grefoiu
rics. (Premier.)

RA MUSORA:

diadala! A francia
Charles Boyer és Da-
sikere. Magyar fel-
tt jegyek előételbe-
kezdeté: 3, 5, 7 és 9
es jegyek nem érvé-

RA MUSORA:

! Mindhárom román
I. Az áruló. Nagy
II. Elcsérült
perrett. Anny Ondra,
I. Journal. Helyárak:
3, 6, 9 órákor.

RA MUSORA:

szó 2 lej, vastagabb
apróhirdetés 20 lej,
szalák kedvezmény.
re fizetendő. Jelgés
otunk, ha portóbélyeg
ve van.

RA MUSORA:

szonaira
elvszakos
női
korrepetálására.
ési igények meg-
vel kér

RA MUSORA:

enykért
necrnárus
Ep. Clorogariu S.

RA MUSORA:

elemista tanuló kor-
Regele Ferdinand 107,

RA MUSORA:

a, kapumelletti bejárati
attal kiadó. — Str. Gen.

RA MUSORA:

gubabb párizsi és bécsi
női divaszalon Cluj,
melet.

RA MUSORA:

és két szoba konyhás
parkettes butore-
attal kiadó. Megtekint-
11—1-ig, d. u. 3—5-ig.

RA MUSORA:

ird von Grossindustrie
jungere arbeitswillige
znisabschriften, Lebens-
Angabe der Gehalt-
m. unter „Agil“ er-

RA MUSORA:

végzett fiatal nő
Grigorescu 76. szám.

RA MUSORA:

gyesület ping-pongra és
kalmas tágasabb helyi-
kat a kiadóhivatal to-

RA MUSORA:

l, használható állapot-
a kiadóba kérek.

RA MUSORA:

redő, kinek értékes szö-
e egy 18—22 éves url-
rea“ házasságkötvető
Ferdinand 116.

RA MUSORA:

liaklány korrepetálást
órakat vállal. Cím a

RA MUSORA:

rsóbb, legizlesebb ve-
t legfrissebb cukrász-
püré, disztorta, tea-
nél kaphatók. Regie-
et, balra.

HIREK

A hetvenéves H. G. Wells

Sokan csodálkoznak fognak azon, hogy H. G. Wells a hetvenéves jubilánsok közé lép. Aki személyesen ismeri, csodálkozik ezen leginkább. Külseje semmiképpen sem árulja el korát. Legfeljebb, ha ötven évesnek látszik. Dus hajzata, friss arcbőre és mindenekfelett az intellektuális rugékonysága sokkal fiatalabbnak tünteti fel. Nagy gazdagsága és benső kiegyensúlyozottsága is természetesen hozzájárul ehhez a fiatalodáshoz.

Wells egy osztrák újságíró előtt nyugodtan és feszületlenül nyilatkozott arról, mi okozta, hogy előrehaladott éveit ellenére megtartotta a férfikor delelőjének fizikai és szellemi őrületét.

— Soha nem törekedtem arra — mondotta az író —, hogy külsőleg bármivel is kiemelkedjek környezetemtől. Bensőleg azonban mindig is azon igyekeztem, hogy a köznapiság szűrke korlátjait áttörve, magasabb régiókba juszak. A járókelők számára tehát minden valószínűség szerint névtelen és ismeretlen férfi vagyok, mint sok más ezer, akin átnéznak. Olvasóim számára azonban bizonyára a jól ismert kalauz vagyok, aki elkíséri őket a határtalan és végtelenség hosszú utjain.

Herbert George Wells 1866 szeptember 21-én született Bromlyban. Apja tornatanár volt és hivatalos sportoló. Négy hónapos korában a falu orvosa megjósolta, hogy elsőrendű kricketjátékos lesz belőle. A fiatal Wells, aki gyermekéveiben álmódú, szemléző természet volt, nem sokat tördölt a sporttal, ami kissé elidegenítette környezetétől. Ez az elidegenedés azonban nagy hasznára vált a költőnek, aki ebben a hangulathoz jobban és élesebben tudta megfigyelni a külváros kispolgárát, akiről nem egy írásában pompás, találó jellemzést adott.

— Ifjúságomat sem el nem felejtettem — mondotta —, sem meg nem sajnáltam. Gondolataim gyűjtölcensége még most is a fiatalágom. A szűrke józanság, ami ebből az évekből felém árad, jó fundamentum arra, hogy innen felszálljak a fantázia birodalmába. A szerény, felette tehetséges fiú néhány ösztöndíjat nyert, ami lehetővé teszi számára, hogy technikai iskolákba mehessen. Minden osztályvizsgát kitüntetéssel tett le és a technológiáról átiratkozott a tudományegyetemre, ahol kiüntetéssel nyerte el doktori diplomáját.

Néhány évig fizikát tanított különböző iskolákban. Takarékos természete arra ösztönléte, hogy külön is szerezzen mellékjövedelmeket. Visszamaradt tanítókkal bibelődött és elkészítette vizsgálati dolgozatait. Egy napon megunt a tanárkodást és újságíró lett.

— Ez a mesterség — folytatta az író — nagyon hasznos az olyan természetek számára, akik szeretik a világot minden vonatkozásukban megfigyelni. Az újságíró számára erre mód adódik. Pár esztendői újságírókodás után áttért a szépirodalomra.

Már az első regénye, „Az időgép“ szenzációként hatott.

— Hogy miért menekültem a fantasztikum világába? Azért — mondotta —, mert abban az időben még nem ismertem csak a gyermekkorom társadalmát. A felsőbb körökbe nem tudtam bejutni, ezt az exkluzív osztályt tehát nem volt alkalmam annyira megismerni, hogy leírhattam volna benső életüket. Így hát magam teremtettem meg alakjaimat a fantázia birodalmában.

Az álmodozó író ilyen módon meghódította olvasói számára a világegységet, összes érzelmet csodáival. Az ötletek, fordulatok és perspektívák egész világa ömlött képzeleté társházából. Könyv könyv után jelent meg, olvasói és tisztelői tábora egyre nőtt, mert látták, hogy képzett és nívós író vezeti be őket a földöntúli élet misztériumába.

— Nem akarom — folytatta — sem most, de a múltban sem volt szándékomban, hogy az embereket a technika rajongóivá neveljem. Egy időben az volt a szándékom, hogy feltartóztatom a haladás viharát, amely már megsemmisítéssel fenyegette az érzesek és gondolatok világát. Odaálltam az áramlat elé, amely azonban engem is majd hogy magával sodort. De sikerült az új áramlatok hideg tárgylagosságát a romantika lehelletével neutralizálnom.

Wells megvallja, hogy első regényei, „A láthatatlan ember“, „Az ellopott bacillus“, „12 történet és egy álom“ és a többiek, lecsapódási azoknak az eszelős álmoknak, amikből nem tudott szabadulni. A kispolgár nyugtalansága fejeződik ki ezekben, a kispolgár, aki vágyainak repülő lovára ül és érdeklődő, száraz humorral fűszerezett stílusban adja elő élményeit.

képviselőre és mind a két alkalommal ki-
sebségben maradt.

A háboru idején a fantasztika, a reformer, a világot megjavító és a szórakoztató Wells új csapásra tért át. Történész lett. És pedig egyre kritikusabb, egyre pesszimistább történéssé. A világ jövőjét a háboru és a béke új periódusaiban látta és megjósolta az alapvető változásokat, amik új szociális világrand felé irányítják az emberiséget.

— Nem kell különös jóstehetség hozzá — jelentette ki Wells —, hogy felismerjük a világot fenyegető háborus veszedelmet. A jövő dolgok állapotáról szóló regényemben megírtam, hogy a háboru a jövőben sokkal borzalmasabb lesz minden eddiginél. A harcerek romjain, amelyek nem az egész világra fognak kiterjedni, hanem megint csak bizonyos területekre, egy új emberiség egy új világot fog felépíteni. Ez a világ pedig szebb és tisztább lesz, mint a miénk, a technika teljesen meghódította már a köznapit életet: leegyszerűsíti és egészségessé teszi azt. A kihangsúlyozott tárgylagosságot azonban ismét a romantikával kell felüldíteni, hogy az élet közelebb legyen a természethez, mint amilyen a mi mai hamis életünk.

Igy látja Wells hetvenedik évében a jövő generáció életének veszedelmeit és szépségeit.

— Folytatódna a tanúhatalmasok a Cristescu gyilkosság perében. Bucurestiből jelentik: A Ciulley-per főtárgyalását tegnap este 9 órákor felfüggesztették, de 10.30 órákor ismét folytatták. Gregorian ügyvéd, az áldozat sógorának kihallgatásával, aki többé-kevésbé világos felvilágosításokat nyújtott Ciulley mérnöknek Tita Cristescuval való viszonyáról. Utána dr. Alfandaryt, Cristescu kezelőorvosát hallgatták ki. Az ülést 11.45 órákor függesztették fel és ma folytatják.

— 160 vadházaspárt ad össze Tatarescu. Bucurestiből jelentik: Poianan, ahol Tatarescu bírta van, vasárnap 160 pár esküszik örök hűséget egymásnak. A legtöbb eddig vadházasságban élt. A tömegesküvőn Tatarescu látja el a vőfélyi tisztet és koccintani fog az összes új házassokkal.

— Zsidó munkászervek koncentrációs táborban. Varsóból jelentik: Öt zsidó munkászervezt — köztük Meir Holzmann, Rubin Zuckermann és a bundista Josef Gottheimert — a kartusz-berezi koncentrációs táborba internálták. Ezzel egyidejűleg a varsói zsidó szabadgondolkodók társaságát is feloszlatták.

— Ha fáradt és izgatott, ha a hasban feszülést érzi, kinozza és gyakori félelemérzetben szenved, akkor igyék reggelenként égyomorra egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet, mert ez megszünteti az emésztési zavarok okait, csökkenti a mérges bélgazdálkodást s elhárítja vértudulásokat. Az orvosok ajánlják.

— Varsóban utazik a román nagyvezérkar főnöke. Bucurestiből jelentik: Manu tábornok, hadseregfelügyelőt a lovasság főfelügyelőjévé nevezték ki. Egyébként a román vezérkari főnök október folyamán Varsóba utazik a lengyel vezérkari főnök megátogatására. Politikai körök élénk érdeklődéssel várják a látogatást, — írja a Curentul.

— Jom Kippuri istentiszteletet rendje a Regele Ferdinand uti főtemplomban és pót-
imaházakban. Szeptember 25-én, pénteken, Erev Jom Kippur este imakezdeté: 6 órákor, 26-án, szombaton, Jom Kippur napján reggeli ima kezdete 7 órákor. Muszaf ima folytatóságos. Mazkir (Elhunytak emlékezete) a Muszaf ima keretében. A templomgondnokság ismételt közli az érdekeltekkel, hogy imaszékjegy nélkül senkit sem fognak az ellenőrző közegek a templomba beengedni, tehát mindenki hozza jegyét magával.

— Tömegtartóztatások az ónapárhivők között. Bucurestiből jelentik: Az ónapárhivők működésének leküzdése végett foganatosított hadjárat során Moldovában 29 szerzetest tartóztattak le. A fővárosban a rendőrség leleplezte a stíliszták centrum, amely a Pantelimon-szösszen egy kocsmában volt.

— Két listát tettek le a munkakamaránál a kisiparosok. Az október 4-iki munkakamarai választásokra már lázasan folyik a készülődés. A munkás és magánalkalmazottak listáit Bucoveanu Petréhez, a munkakamara elnökéhez. A munkások és a magánalkalmazottak egységes listájával szemben a kisiparosok két listával szerepelnek a választásokon. A magyar párt kisipari szakosztálya a román iparosok szövetségébe és a liberális pártba tartozó iparosok együttesen tartoznak az első listához, míg a másik listát a szociáldemokrata párt, a nemzeti parasztpárt és az ugynevezett Moldovan-féle párt tagjai szerepelnek. A zsidó kisiparosok nem szerepelnek önálló listával, hanem a szociáldemokrata pártba tartozó és a Moldovan-párt zsidó iparosai indulnak a választásokon. A két listát már be is adták a munkakamarához. A munkakamarai választásokra tehát már készen állnak a listák, az izgalmasnak ígérkező választási küzdelemre.

— Orvosi hír. Dr. Anca Emanuél v. párizsi és cluji egyetemi tanársegéd, gyomor-, máj-, epe- és bélspecialista, hazatérve, rendeléseit megkezdte Str. N. Iorga 2 alatt. Rendel. délután 3—7-ig. Röntgen diagnosztikai laboratórium. Modern dietetikus kezelés.

— Szabadságolták Jom-Kippurra a CFR zsidó alkalmazottait. Bucurestiből jelentik: A CFR vezérigazgatósága zsidó alkalmazottait péntek délutánra és szombatira szabaddá tette.

— Süri kód okoz baléseteket a déliországi partvidék mellett. Londonból jelentik: A déliországi partvidék mellett süri kód okoz baléseteket. Az összes hajóparatok késésekkel közlekednek. Birmingham mellett két autó összeütközött.

— Nyolc zlotyért megölték egy zsidó család. Krakóból jelentik: Niezdowo, Krakók melletti községben banditák hatoltak be Goldfinger zsidó kereskedő malmába. Revolverlövészekkel megölték az éppen vacsoránál ülő családtagokat: a malmos 50 éves feleségét, két lányát és egyik fiát. Ezenkívül az udvaron tartózkodó szolgálólányt is lelőtték. Maga Goldfinger és szolgálója súlyosan megsebesült, de életben maradt. A banditák ezután átkutatták a házat és mindössze nyolc zlotyra bukkantak. Ez volt egész zsákmányuk.

ישבת חתם סופר

הודעה

בעזרת הש"ת ובתמיכת אנשים נדיבים אציליכם מחויקי תורה ולומדי בעירנו ובמדינתנו עלתה בידנו לקנות מקום קבוע בית נכון ונשא ברב פאר והדר למושב ישבתנו הרמה העומדת תחת הנהלת רבנו הגאון שליט"א

הבחורים יקבלו בהאינטרנט דירה וארוחה טובה ובריאה וכל צרכם ומחסורם עצהו"ס. הרוצים להתקבל ישלחו מכתב בקשה עד חג הסוכות הבע"ל ויקבלו בעוד מועד תשובה עפי' החלטת הוועד.

קלוזש יע"א לפק ה' עשי"ת.
Jesivath Chasam Sofer Cluj, Str. Bertholet 11.
ועד הישיבה.

— Nem szabad külön illetékeket kivetni az elemi iskolai növendékekre. Bucurestiből jelentik: A közoktatásügyi minisztérium körrendeletet intézett a tanfelügyelőségekhez, amelyben tudatja, hogy az elemi iskolai igazgatóknak semmilyen ürügy alatt nincs jogukban illetékeket kivetni a tanulók szüleitől, mivel az elemi iskolai oktatás ingyenes és kötelező. Az iskolák csupán önkéntes adományokat fogadhatnak el.

— Luxemburg óvakodik. Luxemburgból jelentik: A hivatalos lap mai számában törvényt közöl, amely felhatalmazza a kormányt azon intézkedések megtételére, amelyek a lakosságra nemzetközi fegyveres viszállyból, különösen légitámadások esetén származó veszélynek vennék elejét.

— Halálhíradás. Tegnap hajnalban, hosszas szenvedés után, a timisoara' zsidó agghemén házbán meghalt Stern Zseni, Timisoara egyik előkelő családjának volt a tagja és nagy jótékonyságával, emberszeretettel és fáradságtalan munkacerejével általános köztiszteletet szerzett magának. Halála különösen a zsidó aggheménháznak jelent súlyos veszteséget. Halálát testvérei: Schafferné szül. Stern Irén és Karpfné szül. Stern Malvin, valamint kiterjedt rokonság gyászolja.

— Tardieu Romániában. Bucurestiből jelentik: A Lupta szerint Tardieu volt francia miniszterelnök rövidesen Bucurestibe érkezik, ahol előadást fog tartani.

— Öhlmacherné Hellmann Magda old. francia nyelvtanár nő tanításait megkezdte. (Str. Calugarilor 1. sz.)

— A Goldmark Zsidó Filharmonikus Társaság értesíti összes tagjait, hogy f. hó 28-án, hétfőn este 9 órákor a neolog iskola óvodatermében megkezdő próbát. A vezetőség egyidejűleg felkéri mindazokat, akik ebben a kulturmunkában mint új tagok résztvenni óhajtanak, hogy a fent megjelölt helyen és időben jelentkezzenek.

— Október 7-én lesz Pauker Anna fellebbviteli tárgyalása. Bucurestiből jelentik: A legfelsőbb hadbíróóság október 7-re tüzte ki Anna Pauker és társai fellebbezésének tárgyalását.

— B. Bernstein Jolán zongoratanárnő tanítását Str. Elisabeta 16. szám alatt ismét megkezdte.

— Házasság, Meister Ignác és Mandel Regina ezuton hívják meg rokonaikat és ismerőseiket f. hó 27-én d. u. 2 órákor Clujon Str. Gen. Poetas 3. sz. alatt (Ullmannéknál) tartandó esküvői ünnepélyükre.

— November 1-én megkezdő működését a cluji jesivah és internátus. Mint ismeretes, Glasner Akiba cluji főrabbi kezdeményezésére mintegy két évvel ezelőtől akció indult meg egy Clujon működő internátussal egybekötött jesivah létesítésére. Két év alatt lankadatlan munkával, erőfeszítéssel és lelkesedéssel folyt az alapítási munkálatok. Az alapítási teendők között természetesen nem utolsó sorban igen komoly erőfeszítést igényelt a jesivah megfelelő anyagi bázisának előteremtése. Az alapítási előkészületek folyamán a vezetőséget ért nehézségeket és kisebb-nagyobb csalódásokat, a vezetőség az alkotók ügyszeretével és buzgalomával küzdött le. A két évi szakadatlan munkát, ma már teljes siker koronázta. A jesivah kuratóriuma már abba a helyzetbe jutott, hogy megfelelő anyagi eszközök birtokában, megvehette a jesivah és a jesivah mellett létesített internátushoz szükséges hajlékot. A megvásárolt épületeknek, újabb építkezések folytán eszközöndő kiegészítése alkalmassá teszi a jesivah és a jesivah-internátus épületét arra, hogy minden szempontból a legkényesebb igényeket is kielégítse. A f. év november 1-én kezdődő új szemeszter már a jesivah új épületében nyer lebonyolítást. A jesivah kuratóriuma örömmel és szeretettel ragadja meg ezen alkalmat arra, hogy ismét köszönetét és elismerését fejezze ki mindazoknak, akik munkájukkal és áldozatkész-ségükkel lehetővé tették a jesivah új épülete-
nek felépítését.

UJ KELET Legújabb hírek

A Népszövetség közgyűlése Abesszinia részvétele mellett döntött

A tagállamok többsége dezavualta Olaszországot. Két táborra szakad Európa a határozat miatt? A francia lapok Litvinovnak tulajdonítják az abesszin delegáció elismerését

Abesszinia elismerése miatt felborul a locarnoi értekezlet

Genf, szeptember 24. (Rador.) A népszövetségi közgyűlés jelenlegi ülésének egyik legfontosabb ülést tartották tegnap este 19 és 20 óra között. A vita az abesszin delegáció részvételi joga körül folyt. A jelentéstétellel megbízott hetesbizottság azt javasolta, hogy a közgyűlés tekintse elegendőnek az abesszin delegáció felhatalmazását és adjon engedélyt neki a részvételre, mivel a Hágához való folyamodás átlépte volna a jelen ülésnek kerekéit és nem birt volna gyakorlati jelleggel. Ez a vélemény egyhangú helyeslésre talált a bizottságban. Mialatt Politisz jelentését olvasta fel, az olasz delegáció padját nem foglalta el. A szavazás eredménye ez volt: 39 a jelentés mellett, 4 ellene, 3 tartózkodott a szavazástól.

A rendkívül szenzációs közgyűlési határozatot megelőzőleg, Saavedra argentin külügyminiszter, elnök felszólította a mandátumok megvizsgálására kiküldött bizottság elnökét, Politisz görög megbízottat, hogy jelentését tegye meg. Politisz erre elmondta, hogy a bizottság az eddig átnézett megbízó leveleket rendben találta, kivéve Abesszinia küldötteinek megbízó levelét, mellyel szemben kételyei merültek fel. A megbízó levél ugyanaból a forrásból származik, mint az abesszin kiküldötték előbbi megbízó levele. De Abesszinia helyzetében azóta nagy változás történt. A bizottság feladata az volt, hogy megvizsgálja, hogy a megbízó leveleket kibocsátó kormány gyakorol-e még fennhatóságot Abesszinia, vagy Abessziniának valamelyik része fölött. A bizottság több tagja szerint ilyen fennhatóságról már szó sem lehet és a megbízó levél visszautasítandó. Mások viszont elfogadhatatlannak jelentették ki a megbízó levél visszautasítását, mire a bizottság úgy határozott, hogy a kérdést a hágai döntőbíró elé terjeszték. A döntőbíró azonban csak hetek múlva ülhet össze s a közgyűlésre vonatkozó intézkedések ötödik pontja szerint ilyen esetben a döntés meghozataláig a kiküldötteknek joguk van a tanácskozáson résztvenni. Abesszinia esete azonban ezzel kapcsolatban is különleges elbírálás alá tartozik. A bizottság ezért arra gondolt, hogy a közgyűlés elvi döntését kéri. Ezzel szemben viszont felmerült az a kötelesség, hogy egy ilyen döntés elvére vágna a hágai bíróság döntésének. A bizottság ezért azt javasolja, hogy a közgyűlés az ötödik paragrafusnak megfelelően ismerje el az abesszin delegátusok ideiglenes részvételi jogát, de csak erre az ülészakra vonatkozólag.

Saavedra Lamas elnök erre feltette a kérdést, hogy a közgyűlés tagjai közül van-e valakinek hozzászólni valója az előterjesztéshez. Miután hozzászólások nem voltak, Táncos Gábor tábornok, Magyarország népszövetségi megbízottja névszerinti szavazást kért. Kéréséhez csatlakozott Ausztria és Albánia népszövetségi megbízottja is, amire Saavedra Lamas elnök elrendelte a névszerinti szavazást. Összesen negyvenkilenc állam szavazott, amelyek közül hat tartózkodott a szavazástól. Harminckilenc a bizottság indítványának elfogadása mellett szavazott, négy (Magyarország, Ausztria, Albánia és Ecuador) nemmel szavazott, illetve az indítvány visszautasítását kérte. A szavazástól tartózkodó hat állam között volt Svájc, Portugália, Bulgária és három Európán kívüli kisebb állam.

Ez a döntés érthető feltűnést kelt mindenfelé. Amíg a bizottsági tanácskozáson csak a kisállamok és Szovjetország akadályozták meg Abesszinia visszautasítását, addig a közgyűlésen, Magyarország és Ausztria kivételével, majdnem mindegyik európai tagállam, köztük Anglia és Franciaország is résztvettek a már nem létező független Abesszinia jogainak elismerésében. A bizottsági döntést Litvinov intrikáinak tulajdonították sokan. A közgyűlés majdnem egyhangú döntését azonban nem lehet ezzel megmagyarázni. S a legkülönösebb, hogy francia és angol részről érzik is az így előállt helyzet lehetetlen voltát.

A Petit Parisien egyenesen sajnálatosnak tartja az abesszin delegáció meghatalmazásának igazolását a Népszövetség által. A lap azt hiszi, hogy ez maga után fogja vonni Olaszország kivonulását a nemzetek szövetségéből és ebben az esetben hét nagyhatalom közül négy kívül fog állni a Népszövetségen. Az olasz-német közeledés megvalósul és Európa két táborra szakad: demokratikus és fasista blokkokra, amelyek súlyosan fenyegetnék a békét. A Le Matin szerint a győztes Litvinov, aki Olaszországot el akarta távolítani a Népszövetség jövőbeni üléseiről.

A Petit Journal azt írja, hogy Delbos nem akarta nevet adni egy gyenge állam kiűzéséhez, csak hogy elégtételt szolgáltasson egy erős államnak. Abesszinia kiűzését meg-hiusította az Eden és Litvinov közti szoros egyetértés és a Népszövetség nem tudott volna ellenállni a kiűzésnek.

A londoni sajtóorgánumok közül a tegnapi genfi szavazással foglalkozva a Times azt írja, hogy a döntésen senki sem lepődött meg jobban, mint az abesszin delegáció, amely azt várta, hogy 24 óra alatt kitesséklik tagjait. A Daily Telegraph szerint a helyzet olyan volt, amiből a Népszövetség csak kellemetlenségek által mászhatott ki. A szavazás eredménye mutatja, hogy Olaszországgal szemben még vegyes érzelmeket táplálnak, amiért megcsufolta a Népszövetséget.

A Havas londoni jelentése szerint a népszövetségi szavazás eredményének hírért angol politikai körökben szimpátiával fogadták, de nem titkolják aggodalmukat afelett, hogy a döntés által veszélyeztetve lesz Olaszország részvétele a locarnoi értekezleten, illetve annak össze-ülése a kívánt időpontban.

A kedvezőtlen római visszhang

A Havas jelenti, hogy a közgyűlés szavazatának hírért az abesszin delegáció részvételére vonatkozólag, még tegnap este az olasz külügyminiszterium tudomására hozták. Rómában ezt legalább is sértőnek tekintik és valószínű, hogy olyan határozatot fog előidézni a kormány részéről, hogy nem vesz részt a közgyűlésen mindaddig, amíg fenáll annak lehetősége, hogy ott az olasz delegátusok találkozhassanak az abesszin megbízottakkal.

Egyébként párizsi jelentés szerint Abesszinia volt párizsi követe: Wolde Marjam ma megjelent az olasz követségén és behódolt Viktor Emánuel olasz király és abesszin császárnak. A népszövetségi határozattal kapcsolatban a milánói Stampa mai számában így ír: „Harminckilenc állam nyilatkozott kérésnek garantálni a csődbejutott Rasz Tafari fedezetlen váltóját. Semmi sem tudta megakadályozni azt, hogy a Népszövetség engedjen a szovjetunió akaratajának, amely mindenáron precedenst akar teremteni a spanyol népfőnök számára. Olaszország külpolitikája a realitás keretében mozog, távol a Genfben alkalmazott taktikától, amelyek során a Népszövetség saját magát tette sakk-mattá. Nem nehéz megjósolni, hogy a történelem után a

locarnoi hatalmak konferenciája csődöt fog mondani, még mielőtt összeült volna.

A Reuter mértékadó helyről nyert értesülése szerint Olaszország még nem hozott semmilyen határozatot a Népszövetséggel szembeni politikáját illetően.

A népus hálája
Genf, szeptember 23. (Rador.) Ma reggel a népus sajtóközleményt adott ki, amelyben

háláját fejezi ki a Népszövetséggel szemben, amely igazságot szolgáltatott Abessziniának. Egyidejűleg azonban fenntartással élt Politisz jelentésének azon részével szemben, amely ellentétben áll Abesszinia függetlenségének elismerésével.

Genf, szeptember 24. (Rador.) A Népszövetség közgyűlésének rendszeres évi politikai ülése holnap kezdődik, Delbos francia külügyminiszter exepozéjával.

Antonescu diplomáciai tárgyalásai
Victor Antonescu tegnap folytatta diplomáciai tevékenységét. Délután Motta svájci szövetségi tanácsossal, majd Bastid francia kereskedelmi miniszterrel tárgyalt. Megállapítható az, hogy a francia-román együttműködési viszonyt, mint a múltban, úgy a jövőben is változatlan bizalom és szívbőliség fogja uralni.

Budapest, szeptember 24. (Rador.) Von Neurath ma repülőgépen elutazott.

Róma, szeptember 24. (Rador.) A Havas jelenti, hogy Olaszország még nem döntött a Népszövetséggel szembeni magatartása ügyében. A délelőtti folyamán Mussolini Hans Franck német követet fogadta, majd Okura volt római japán nagykövet volt nála kihallgatáson.

Maniu Clujon

Goga már a cuzistákat is tulzárnyalja a zsidóságon

Bucuresti, szeptember 24. (Az Uj Kelet tud.) Goga Octavian, a cuzisták vezére, ma Bucurestibe érkezett és megbeszéléseket folytatott párttársival. Goga egyre nyitabban és zabolátlanabban teszi magáévá a cuzista frazeológiáját és néhány nappal ezelőtt Mehedinti megyében tartott gyűlésén a zsidókat hasonlította, amelyek a háború alatt a kiütéses tifuszt terjesztették s hozzátette, hogy egyformán kell pusztítani őket. Beszédét azzal az épületes huigán felkialtással fejezte be:

Goga szombaton Sibiu utazik a cuzisták helyi tagozatának kongresszusára és onnan vasárnap a sibiumegyei Rasinarra folytatja útját, ahol öccse, Eugen Goga halálának első évfordulója alkalmából gyászistentiszteletet fognak tartani. Az istentiszteletet harminec pap celebrálja.

Maniu Gyulát pénteken reggel Clujra várják. Itteni nemzeti párttársi körök értesülése szerint Maniu résztvesz a párt végrehajtó bizottságának ülésén, de nem vesz részt a pártvezetés intím megbeszélésein.

Teljesen meghódították a kormánycsapatok a toledoi Alcazart

Legyőzték a zendülő csapatok utolsó ellenállását is. Huesca körzetében nagy darab területen nyomultak előre a kormánycsapatok

Sandino ezredes jelenti Barcelonából, hogy Huesca körzetében a kormányerők nagy darab területen nyomultak előre és elfoglalták Casa del Frances stratégiai pontot, Huesca városának kapuját.

Az Alcazarban ostromlottak helyzete tegnap az volt, mint kedden. A Havas egyik tudósítója behatolt a zendülők által elhagyott palotaszertebe néhány milicista kíséretében és különböző papírokat talált ott, amelyekből kitűnt, hogy az ostromlottak rádión át érintkezést tartottak fenn a felkelő csapatokkal. A madridi kormány minden magánkézben levő közlekedési eszközt lefoglalt, hogy szükség esetén azokat használhassa.

Ujabb madridi jelentés szerint a kormánycsapatok meghódították az egész toledoi Alcazart és legyőzték a zendülők utolsó ellenállását is.

A Havas rámutat arra, hogy a tegnapi minisztertanácsban a zendülőkhöz tartozó birtokok „nacionalizálására” vonatkozó tervet vitatták meg, amelyeket kiosztanak a parasztnak és mezőgazdasági munkások között.

A burgosi kormány nem akar delegációt küldeni a Népszövetséghez

A Havas szerint a burgosi zendülő kormány cáfolja azt a hírt, amely szerint szándékában állna delegációt küldeni a Népszövetséghez. A közlemény szerint most minden figyelmet a frontokra fordítanak. A zendülők meghódították Andaluziában Monte Corto helységeket, Yague ezredes csapatai pedig folytatják előnyomulásukat Toledo felé. Talavera-tól északra a zendülők megindították a támadást San Martin de Val de Iglesias ellen. Néhány nap múlva Madridot két fronton támadják meg: Talavera és Guadarrama felől.

Több kártagói kormányhajón véres lázadás tört ki. Mola tábornok folytatja előnyomulását és jelenleg Placencia városát ostromolja, ahol nagy ágyugyár van.

A sevillei rádió jelentése szerint Terrijos helység elfoglalása után a zendülők 21 kilométernyire jutottak Toledóhoz. Madridot most két frontról támadják. A kormánycsapatok utóbbi napokbeli sorozatos vereségeinek hatása lesz Madrid védelmére.

A spanyol polgárháború ügye a munkásinternacionálé előtt

Londoni jelentés szerint az angol trade-unionok és a munkáspárt egy delegációja indul holnap Párizsba, ahol tárgyalásokat fognak folytatni a szocialista munkásinternacionáléval és a szakszervezetek nemzetközi fórumával. A tárgyalások tárgyát a spanyol események fogják elsősorban zavarzni.

Ujra forradalmi zavarokat jelentenek Portugáliából

Az eddigi kormányfókatokkal szemben, melyek külföldi rágalomhadjáratnak minősítették a Portugáliában kitört forradalmi mozgalomról elterjedt híreket, párizsi és londoni hírforrások ismételtén azt állítják, hogy Portugáliában ismét forradalmi mozgalmak törtek ki. A francia hírforrások szerint az ország több pontján egyszerre tört ki a forradalmi megmozdulás, illetőleg felkelés. Állítólag három portugál löszergyárat felrobbantottak.

FRASERNTAS Könyv- és Lapkiadó Rt.
Nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 14.
Telefonszám: 8-61.

CENZURAT

ROMANIA
Taxa: ...
No. 224715/
10. Telefon: 8-61.
Havonta 110, negy
évre 600, egészévr
fűldre: Havonta 2
félre 12, egészévr
detések díjazás
KELET az erdői
dőség egyetlen po
Cljkénk utányon
rás megjelölésével

Jon Kippur

Bizonyára nem a kor, az ősi elmúló rénk a zsidó na gyütt a jamin nórés, a megterés és szivbemarkoló de e A jomkippur etil nemcsak mélyeség tben emberi is. A hervadás, a ródulóján megállítják telkiismeret a ródásra szólítják fel. Jed az egyn mind kutatja, hogy a jó szép és torz egyrn ban ki állott ellen hi az egyéni élet hez és ki teljesített lektivummal szemb Elkerülhetetlen é lejárát és megdönt a népek és emberek vényei.

A világon mindent ratás 19 évszázada ma remegő áhitatta és a jobb holnapé koznak fel a zsidó trónusa előtt.

Villanylámpák és ben, fehér imaköpe az hívők a templon rok szövegén és m fel a magabaszállá ban az egyéni bünt vezelékek és fonó és kétségbeesett se soha ilyen elemens az egék kapuját, m Meri ma már ni ahová el nem jut gyűlölet mindent m Nincs egy talpa ahol csak önmaga gével vívdna a b dök fohásza.

A rettenetes idők nak azt a valóság amelynek jellege, szétszórás évszáz Kétezer esztendő egész nép nevében jeért fohászokodott vétkéért hoztak e teláldozatot, az e lását keresték.

A diaszpóra kise bontotta ezt az e értelmetlenné vált bölökusan élt szentély formájába bentén emberi é kippuri istentiszte jait panaszolta el, s egyéni büneiért.

A jó és rossz, a sal való örök bir felülkerekedni a v sem hallzik még telkiismereteket, a tenni az emberisé re, amely nemesa ezredes emberi kincseit fenyeget

A zsidó nép a áradatában konol az örök emberi szépséges megu jomkippuri megté

De az engeszté az egyéni sors tetést kéri, hané és nyugalmáért. Mindenütt a v részkető aggodás ron a hívők féhé az itélőszék felé, sáról határozna Kétezer eszté után a legnagyobb szörnyűbb veszé remélni akar a z a legtöbb oka vo veszteségre, akko jobb esztendő é hitének sofárja, tét, Erec Jiszra a jó és nemés f